

EXAMENSARBETE

Våren 2010

Sektionen för Hälsa och Samhälle
Socialt arbete

Samverkan för barnets bästa

**- Yrkesverksammas erfarenheter kring samverkan
i mottagandet av ensamkommande barn**

Interaction for the child's best interest

**- Professionals experiences of interaction in
the reception of unaccompanied children**

Författare

Malin Ohlsson

Shkurta Avdyli

Handledare

Ann-Margreth Olsson

Examinator

Ulla Zetterlind

ABSTRACT

Children and adolescents without a parent, or other representative, annually come to seek asylum in Sweden. In the work with unaccompanied children there are many actors who have different responsibilities and interaction between these actors is essential to meet the unaccompanied children's needs. Our purpose with this study was to generate knowledge for professionals for a possible development in the receipt of unaccompanied children. We have conducted a qualitative study, through interviews with eight professionals. In the result, we concluded that the interaction of these actors exist in varying degrees. The difference in the extent of interaction depends mainly on the authorities involved in the interaction but also on the individual officials within the authorities. There is an expectation of an improved and developed collaboration in the future between authorities.

Keywords: Unaccompanied children, Collaboration, Co-operation, Social work.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING

1.1 Syfte

1.2 Frågeställningar

1.3 Meningsskapande

1.3.1 Ensamkommande barn

1.3.2 Struktur

1.3.3 Arbetskultur

1.3.4 Samverkan

1.3.5 Placeringshem

2. BAKGRUND

2.1 Nationella riktlinjer och bestämmelser gällande mottagandet av ensamkommande barn

2.1.1 Barnkonventionen

2.1.2 UN High Commissioner for Refugees ,UNHCR:s, riktlinjer för flyktingbarn

2.2 Ansvarsfördelning

2.2.1 Kommunens ansvar

2.2.2 Socialtjänstens ansvar

2.2.3 Placeringshemmens ansvar

2.2.4 God mans ansvar

2.2.5 Migrationsverkets ansvar

2.3 Historik

2.3.1 Historisk överblick av fenomenet ensamkommande barn

2.3.2 Samverkan innan inrättande lagstiftning om ny ansvarsfördelning

2.4 Ensamkommande barns situation

2.4.1 Orsaker till flykt

2.4.2 Asylsökande barn

3. TIDIGARE FORSKNING

3.1 Samverkan i klientarbete

3.2 Fenomenet samverkan

4. METOD OCH GENOMFÖRANDE

4.1 Avgränsning

4.2 Metod

4.3 Tillvägagångssätt vid val av metod

4.4 Tillvägagångssätt

4.5 Urval och kritisk granskning av litteratur

4.6 Urval – Respondenter

4.7 Bortfallsanalys respondenter

4.8 Intervjun

4.9 Etiska förhållningssätt

4.10 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

5. TEORETISKA FÖRHÅLLNINGSSÄTT

5.1 Kommunikationsteori

5.2 Nätverksteori

5.3 Organisationsteori

6. RESULTAT Shkurta Avdyli

6.1 Meningsskapande av samverkan

6.2 Samverkan mellan socialtjänst, migrationsverk och placeringshem

6.3 Styrdokument/riktlinjer kring samverkan

6.4 Nackdelar/fördelar med en samverkan

6.5 Strukturella möjligheter/hinder

6.6 Arbetskulturella möjligheter/hinder

6.7 Tankar kring framtida utveckling av samverkan

7. RESULTAT Malin Ohlsson

7.1 Respondenternas syn på fenomenet samverkan

7.2 Behovet av en samverkan

7.3 Styrdokument, riktlinjer och ansvarsfördelning

7.4 Samverkan i praktiken

7.5 Strukturella möjligheter och hinder

7.6 Arbetskulturella möjligheter och hinder

7.7 Framtiden

8. DISKUSSION OCH ANALYS

8.1 Begreppet samverkan

8.2 Fördelar och nackdelar med samverkan

8.3 Samverkan mellan Socialtjänst, Placeringshem och Migrationsverk

8.4 Styrdokument och riktlinjer

8.5 Strukturella möjligheter och hinder

8.6 Arbetskulturella möjligheter och hinder

8.7 Framtiden

8.8 Sammanfattande slutsatser

8.9 Metoddiskussion

9. PERSONLIG DISKUSSION/REFLEKTION

KÄLLFÖRTECKNING

Tillvägagångssätt vid intervju	Bilaga 1
Informationsbrev	Bilaga 2
Samtyckesbrev	Bilaga 3
Intervjufrågor	Bilaga 4
Intervjuformulär (Migrationsverket)	Bilaga 5

1. INLEDNING

Under 2001 fördrevs nästan 21,8 miljoner människor från hela världen, av dessa var ungefär 10 miljoner barn, en del var helt separerade från sina föräldrar vid flykten (Cemlyn; Briskman, 2003). Årligen kommer barn och ungdomar utan förälder eller annan ställföreträdare för att söka asyl i Sverige. Dessa barn benämns som ensamkommande barn (Rapport, 2010). I en prognos till regeringen konstateras att antalet ensamkommande flyktingbarn fortsätter att öka, vilket innebär att trycket på det pressade systemet för mottagande växer och att behovet av att fler kommuner erbjuder platser för barnen ökar (SKL, 2009). Asylsökande barn är särskilt utsatta i immigrationsrollen på grund av sin ålder, erfarenhet och sårbarhet (Cemlyn; Briskman, 2003), vilket gör att dessa har ett stort behov av socialt stöd (Mels et al, 2008).

Samverkan är något som utförs av två eller fler aktörer och som definieras som något utöver vad enskilda myndigheter har möjlighet att uppnå (Hjortsjö, 2005). Ett av de huvudsakliga skälen till att samverka är att myndigheterna bättre ska kunna tillgodose det behov av stöd som finns hos utsatta grupper (Löfström, 2001), barn är en sådan grupp (Ross et al., 2002). Ett annat skäl till att samverkan eftersträvas mellan olika verksamheter är att de på så vis kan uppnå en helhetssyn och tidigt kunna se om och var det föreligger en problematik av något slag (Hjortsjö, 2005). Yrkesverksamma som arbetar med barn måste ha kunskap om andra involverade verksamheter och professioner samt kunskap om ansvarsfördelningen gentemot dessa (Murphy et al., 2006).

Vårt intresse för genomförandet av denna studie var de diskussioner som pågick i media under hösten och vintern 2009/2010, gällande mottagandet av ensamkommande barn samt att kommuner valde att inte ta emot dessa barn. Vi kopplade detta till bristen på samverkan och en brist på förståelse gentemot varandra, vilket väckte intresset att ta reda på hur arbetet mellan berörda myndigheter bedrivs, främst genom samverkan och informationsutbyte.

1.1 Syfte

Syftet med studien är att belysa erfarenheter och upplevelser kring hur fenomenet samverkan i mottagandet av ensamkommande barn bedrivs mellan verksamheterna i utvalda kommuner i Skåne Län. Syftet är vidare att producera och lyfta lämplig kunskap inför ett eventuellt utvecklingsarbete av samverkan mellan socialtjänst, migrationsverk och olika former av placeringshem i mottagandet av ensamkommande barn.

1.2 Frågeställningar

Under studiens gång har vi för att besvara vårt syfte förhållit oss till dessa frågor.

Frågeställningarnas form och mening har betydelse för hur resultatet är utformat, syftet med frågeställningar var att behålla referensramen för arbetet.

Hur talar respondenterna om begreppet samverkan?

Hur talar respondenterna om vad som kännetecknar en fungerande samverkan?

Hur bedrivs samverkan mellan verksamheterna?

Hur upplevs det att styrdokument/riktlinjer används i samverkansprocessen?

Vad finns det för strukturella och/eller arbetskulturella möjligheter och hinder för en fungerande samverkan?

Vad finns det för idéer kring framtida utveckling av samverkan?

1.3 Meningskapande

Nedanstående begrepp är våra meningar på begrepp som återkommer i studien, vilka utgår ifrån vad vi lägger för mening i dem. Begreppen struktur och arbetskultur är sådana begrepp som vi vid intervjutillfällen har blivit tillfrågade att förklara djupare av respondenterna. Vi använder oss av dessa meningar för att förtydliga för läsarna vad vi avser med de begrepp som i studien är återkommande, så att läsaren får en större blick över vad vi egentligen menar.

1.3.1 Ensamkommande barn

Med begreppet barn utgår vi ifrån en individ som ännu inte har uppnått myndighetsålder, 18 år enligt svensk lagstiftning. Att barnet är ensamkommande innebär för oss att barnet vid ankomst till Sverige är utan förälder eller annan ställföreträdare eller att barnet i anslutning till ankomsten står utan sådan.

1.3.2 Struktur

Med struktur avser vi lokala och nationella styrdokument, riktlinjer, juridiska och politiska bestämmelser som i någon form påverkar samverkan. Vi benämner det också som tillvägagångssätt som tagit form inom organisationerna och gentemot varandras verksamheter genom icke-dokumenterade överenskommelser och som visas genom regelbundenheter och mönster i arbetet. Här lämnade vi öppet för respondenters egen definition av begreppet.

1.3.3 Arbetskultur

Med arbetskultur menar vi interaktioner mellan människor i och mellan verksamheterna, som

bland annat språk, tankar, värderingar, åsikter om sin profession och andra professioner. Vi lämnade öppet för respondenter att definiera arbetskultur utifrån det som påverkar deras förhållningssätt i arbetet.

1.3.4 Samverkan

Vi definierar samverkan utifrån att två eller fler verksamheter arbetar, kring en fråga/problematik/målgrupp, i samma riktning för att uppnå gemensamma mål, genom att ta tillvara på de gemensamma resurserna på bästa sätt via bland annat informations- och erfarenhetsutbyte. Vidare ser vi samverkan som något som skapar en helhetssyn kring det gemensamma ansvaret för mottagandet av ensamkommande barn. Vi lägger också in begreppen samarbete, samordning, koordinering, kollaboration i denna definition, vi lämnade öppet för respondenterna att lägga egen innebörd i begreppet.

1.3.5 Placeringshem

Med placeringshem avser vi boende där de ensamkommande barnen är placerade, dessa boende kan skilja sig i karaktär. De hem vi avser är HVB-hem, familjehem/släktinghem, transitboende.

2. BAKGRUND

Nedan framförs information kring målgruppen, ensamkommande barn, kring samverkan och kring verksamheterna. Detta för att kunna följa den bakomliggande historiken, gällande barnens situation och hur samverkan har gestaltat sig tidigare, samt riktlinjer och lagar som är aktuella för de olika verksamheterna ansvarsområden.

2.1 Nationella riktlinjer och bestämmelser i mottagandet av ensamkommande barn

Nedan presenteras riktlinjer och bestämmelser som enligt svensk lagstiftning eller andra former av bestämmelser ska följas av de berörda verksamheterna i mottagandet av ensamkommande barn. För att kunna förklara och reflektera kring en samverkan mellan myndigheterna krävs en presentation och inblick i de olika verksamheternas ansvarsområden och uppgifter, för att därefter förstå samverkan i den yrkesverksamma roll som våra respondenter förhåller sig enligt.

2.1.1 Barnkonventionen

Konventionen om barns rättigheter, barnkonventionen, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 (Socialdepartementet, 2004) i syfte att komplettera de regler om mänskliga rättigheter som var otillräckliga för de behov som råder hos barn (Heilborn 1995, Rimsten 2006). Barnkonventionen var det första dokumenterade och gemensamma internationella avtal som berörde specifikt barnets rättigheter för de konventionsstaterna som antog konventionen (SOU 1996:115). Sverige undertecknade och åtog sig därmed att följa barnkonventionen efter ett beslut i riskdagen i juni 1990 (Regeringskansliet, 2004).

De stater som antar konventionen, antar att varje individ blir myndig vid 18 års ålder om det inte finns någon nationell lagstiftning gällande detta som fastslår att människor blir myndiga vid en tidigare ålder (Socialdepartementet, 2004, artikel 1). Artikel 1 ska ses som en vägledning för stater, som har frihet att själv bestämma vilken åldersgräns som ska gällas för rättigheter och skyldigheter rörande individer bosatta i staterna (Heilborn, 1995).

Konventionen är utformad att skådas utifrån ett helhetsperspektiv och inte försummas vid några rättigheter, då alla artiklar i barnkonventionen är lika viktiga (Regeringskansliet, 2004). Däremot ska barnkonventionen aldrig påverka de nationella bestämmelser och lagar, om dessa är, utformade att gynna barnets rättigheter, i större omfattning, än konventionens artiklar gör (Socialdepartementet, 2004, artikel 41).

I barnkonventionen finns fyra grundprinciper för staterna att beakta vid frågor som rör barn, dessa är; att alla barn har samma förmåner och lika värde, att barnets bästa ska uppmärksammas vid alla former av beslut, indirekt eller direkt, rörande barnen, att alla barn har rätt till liv och utveckling och att alla barn har rätten att framföra sin åsikt och få den respekterad (Socialdepartementet, 2004). Oavsett barnets kön, ras, hudfärg, språk, religion och ursprung ska staterna respektera och tillförsäkra alla barn de rättigheter och insatser som de, enligt konventionen, är berättigade. Det är konventionsstaterna uppgift att förebygga och skydda alla barn från att diskrimineras eller bestraffas utifrån ursprung och bakgrund (Socialdepartementet, 2004, artikel 2). Barnets bästa ska alltid vara i fokus och komma främst vid beslut som tas av både offentliga och privata sociala välfärdsinstitutioner, administrativa verksamheter eller lagstiftande myndigheter (Socialdepartementet, 2004, artikel 3). Konventionsstaterna ska utgå från att varje barn har rätten att leva och att barnet ska garanteras individuell utveckling (Socialdepartementet, 2004, artikel 6). Konventionsstaternas uppgift är att enligt konventionen försäkra att barnet har rätt att uttrycka sina åsikter, utifrån mognad, och att det skapas möjligheter för barnet att göra sina åsikter hörda och respekterade i frågor som rör barnet själv (Socialdepartementet, 2004, artikel 12).

Konventionen ska användas vid tolkande av svensk rätt, att konventionen influerar genom kontroll och anpassning till svensk lag (Rimsten, 2006; Heilborn, 1995) då Sverige har valt att använda transformeringsmetoden, genom att införliva barnkonventionens helhet i svensk lagstiftning (UNICEF, 2010). Detta innebär att det inte i svensk eller internationell domstol går att åberopa att Sverige inte lever upp till de bestämmelser som konventionen har som principer (Rimsten, 2006). Trots att konventionen inte är direkt tillämplig i svensk lag påverkas betydelsen av hur praxis ska tillämpas och genomsyras inom områden som migration, mottagandet av asylsökande barn, metoder för utredningar och prioritering av barn (Regeringskansliet, 2004)

2.1.2 UN High Commissioner for Refugees ,UNHCR:s, riktlinjer för flyktingbarn

UNHCR: S riktlinjer, som utformades 1994, ska inte betraktas som en praktisk manual, utan snarare någonting som kan vägleda länder att lösa problemområden genom att riktlinjerna belyser sådant som är viktigt att hålla i minnet (UNHCR, 1994, kapitel 1). Det är sedan varje stats uppdrag att omvandla denna policy från ord till handling (Heilborn, 1995). Det primära målet med riktlinjerna var att förbättra och förändra skyddet och stödet som erbjuds

ensamkommande flyktingbarn (UNHCR, 1994, kapitel 1). Det är viktigt att landet vet vilka barn som är ensamma, som inte vårdas av sina familjer, då dessa löper större risk att inte få tillgång till det skydd och den vård som barnen är i behov av. Därför är det viktigt att skyndsamt identifiera barn som anländer utan förälder och att barnens behov tillgodoses och efterforskning av föräldrar och andra anhöriga inleds omedelbart (UNHCR, 1994, kapitel 10). Vid alla åtgärder som vidtas flyktingbarn är det de mänskliga rättigheterna för barnet som ska stå i fokus, särskilt viktigt är att ta hänsyn till barnets bästa och sätta detta i främsta rummet (UNHCR, 1994, kapitel 3).

2.2 Ansvarsfördelning

Nedan presenteras ansvarsfördelningen i de olika myndigheterna, mellan de olika berörda aktörerna i mottagandet av ensamkommande barn, detta för att få en förståelse över vilka lagar och riktlinjer som gäller för verksamheterna.

2.2.1 Kommunens ansvar

Kommunens ansvar stadgas i socialtjänstlagen och innebär att det yttersta ansvaret för stöd och hjälp åt de som behöver ligger på kommunen (Socialtjänstlagen, SoL, 2 kap 2 §). En utgångspunkt för kommunens ansvar är att barnets bästa ska tas i beaktande vid utredning och insatser (Dahlberg; Forssell, 2006). För att kunna se vad kommunens ansvar är, måste vi skilja på vilken typ av kommun det är i förhållande till uppdraget, transitkommuners ansvar ligger inom ramen för det första tillfälliga mottagandet av barnen medan anvisningskommunens ansvar ligger inom ramen för avtalet med migrationsverket (SKL, 2009). Kommunen är i första hand ansvarig för de ensamkommande barnen inom ramen för socialtjänsten och barnen försäkras på så sätt samma standard i form av vård och omsorg som de barn som är bosatta i Sverige (Rimsten, 2006). Vidare har även de offentliga myndigheterna i en kommun skyldighet att göra en anmälan om det kommer till deras kännedom att ett barn far illa (SoL 14 kap 1 §), ensamkommande barn befinner sig i en sådan situation (Rapport, 2010). Kommuner vilka har träffat avtal med Migrationsverket om mottagandet av ensamkommande barn har, sedan lagändringen i lagen om mottagandet av asylsökande, LMA, 2006, rätt till ersättningar för det arbete de utför (Betänkande 2005/2006). En sekretessbelagd uppgift är information och uppgifter som inte får röjas för enskilda eller för andra myndigheter om inte det finns särskild anledning (Offentlighets- och sekretesslagen, 8 kap 1 §), en sådan kan vara att sekretessen inte ska hindra att verksamheter får den information de är i behov av för att fullgöra sitt arbete (Offentlighets- och sekretesslagen, 10 kap 2 §).

2.2.2 Socialtjänstens ansvar

Grunden för socialtjänstens ansvar framkommer i socialtjänstlagens portalparagraf som behandlar de generella målen och elementära värderingarna som gäller för socialtjänsten (SoL 1 kap 1 §). Socialtjänstens ansvar ligger i att erbjuda det stöd och den hjälp barnet är i behov av (SoL 2 kap 2 § samt Rapport, 2010). Socialtjänsten har även ansvar att se till att barn och ungdomar får en trygg uppväxt (SoL 5 kap 1 §). Inom ramen för socialtjänstens ansvar som avser frågor gällande barn som riskerar att fara illa ligger även ansvaret för att samverka med andra berörda myndigheter (SoL 5 kap 1 a §). I socialtjänstens ansvar ligger även att utreda och följa upp frågor som rör familjehem alternativt placera barnet i annat boende (Rapport, 2010). Vid placering av barn ska det i första hand betänkas om barnet kan mottas av anhörig eller närstående (SoL 6 kap 5 §), socialtjänstlagen stadgar att barnet inte får placeras hos annan familj eller anhörig utan godkännande från socialtjänsten (Integrationsverket, 2003, Rimsten, 2006, SoL 6 kap 6 §). Då ett barn placeras i släktinghem gäller samma rutiner för uppföljning som vid en placering i familjehem utan anknytning (Dahlberg; Forssell 2006). Andra former av boende som kan vara lämpliga för barnet kan exempelvis vara hem för vård eller boende, alternativt i ett familjehem där barnet inte har någon anknytning (Rapport, 2010). Det ligger i socialtjänstens ansvar att matcha familjehem med det enskilda barnets behov samt att kunna samverka för barnets bästa (Dahlberg; Forssell, 2006). Vistelsekommunens socialtjänst ansvarar för att göra en prövning av det ensamkommande barnets behov av bistånd i avvaktan på beslut från migrationsverket gällande omplacering till anvisningskommun (Rapport, 2010). Lagändringen i lagen om mottagande av asylsökande, LMA, kom att innebära att Socialtjänsten i de olika kommunerna fick det främsta ansvaret för barnen något som innebär att barnen försäkras samma form av vård och omsorg som de barn som är bosatta i Sverige (ibid.).

2.2.3 Placeringshemmens ansvar

Med familjehem menas ett boende som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad (Socialtjänstförordning 2001:937 3 kap 2 §). När det gäller placering i Hem för vård eller boende, benämnt som HVB-hem, är det av stor vikt att skillnad gällande ålder och mognad hos barnen inte är för stor (SOSFS 2003:20). Föreståndaren vid dessa typer av boende ska ha tillräcklig kompetens för att kunna ansvara för att de boende får ett respektfullt bemötande, ett uppfyllande av skolplikten samt att en individ som är icke-skolpliktig men som önskar utbildning kan

uppmärksammas, att individerna får den hälso- och sjukvård samt tandvård som de är i behov av (SOSFS 2003:20). Hemmen har vidare ansvar för journalföring för samtliga individer som vårdas i HVB-hem, detta för att möjliggöra uppföljning och tillsyn, uppfylla individens rätt till insyn i vården samt tillgodose individens rätt till insats av god kvalitet (SOSFS 2003:20). HVB-hemmen har även till ansvar att upprätta vård- och behandlingsplaner för de boende i de fall det föreligger ett behov av detta, journalanteckningar skall även föras fortlöpande (SOSFS 2003:20). Vården i HVB-hem eller familjehem bör formges så att den främjar individens gemenskap med anhöriga (SoL 6 kap 1§). Vård i familjehem skall utformas på så vis att barnets behov skall tillgodoses (Dahlberg; Forssell, 2006). Gällande placering i familjehem, det vill säga att ett barn placeras hos en annan familj, så ska detta hem vara utrett och godkänt av socialtjänsten som också under tiden barnet är placerad har i ansvar att stötta familjehemmet fortlöpande (Socialstyrelsen, 2010).

2.2.4 God mans ansvar

Ensamkommande barn, som saknar vårdnadshavare eller annan som ska anses ha trätt i dess ställe, ska förordnas god man via överförmyndare. Ansökan om god man kan göras av antingen Migrationsverket eller socialnämnd i den stad där barnet vistas (Lag om god man för ensamkommande barn §§ 2 – 3). God man skall förordnas barnet, inom 24 timmar från dess att barnet anlände till Sverige (Betänkande 2005/2006). Inom ramen för den gode mannens ansvar ligger skyldigheten att bestämma i angelägenheter som rör det ensamkommande barnet (Rapport, 2010). Den gode mannens ansvar är att sörja för den individ de företräder, förvalta deras tillgångar samt bevaka deras rätt (Föräldrabalken 12 kap 2 §). Att inget barn ska stå utan företrädare i Sverige, är utgångspunkten för tilldelande av god man (Rapport, 2010). I den gode mannens ansvar ingår att svara för barnets personliga angelägenheter och förhållanden, däremot svarar inte den gode mannen för barnets dagliga omvårdnad, detta ansvar ligger på boendet (ibid.).

2.2.5 Migrationsverkets ansvar

Migrationsverket har i ansvar att anvisa ensamkommande barn till kommun, vilken skall anordna boende för barnen. Denna anvisning skall ske till en kommun med vilken Migrationsverket har träffat avtal, om det inte föreligger särskilda skäl att anvisa till annan kommun (LMA 3§; Rapport, 2010). De särskilda skäl som kan föreligga för anvisning i annan kommun kan vara att det ensamkommande barnet har anknytning i en sådan kommun (Rapport, 2010). Inom ramen för Migrationsverkets ansvar ligger även en skyldighet i att

under asylprocessen om möjligt hitta familjemedlemmar till barnet, detta ansvar överförs sedan till anvisningskommunen när barnet har fått beviljat uppehållstillstånd (Rapport, 2010). Ett annat ansvar som ligger på Migrationsverket är deras ansvar i att handlägga ärende gällande ansökan om asyl och uppehållstillstånd (Utlänningslag 4 kap, 6 §), vid behov göra åldersbedömningar, efterforska familjemedlemmar samt handlägga ärenden som rör ekonomiskt bistånd till barnen (Rapport, 2010, Rimsten, 2006). Migrationsverket har även i ansvar att göra kartläggningar över behovet av mottagningsplatser för asylsökande ensamkommande barn samt förvalta ekonomisk ersättning till de kommuner som mottar ensamkommande barn (Rapport, 2010, Rapport, 2001). Migrationsverket tecknar överrensommelser med kommunerna avseende mottagandet av ensamkommande asylsökande barn, något som leder till ett säkerställande av att det finns befintliga platser som motsvarar det behov som föreligger eller kan komma att föreligga (Rapport, 2010).

2.3 Historik

Historiken är presenterad för att förstå hur fenomenet växt med tiden och för att aktualisera att ensamkommande barn som reser runt i världen har en lång bakomliggande historia. Nedan presenteras hur samverkan kunde upplevas innan lagändringen, som reglerades 2006, för att få en inblick i de svårigheter och hinder som yrkesverksamma mötte då för att koppla detta till det som vi studerat om hur samverkan upplevdes och erfarits efter att lagändringen trätt i kraft.

2.3.1 Historisk överblick av fenomenet ensamkommande barn

Fenomenet att barn kommer till ett land ensamma för att få skydd är ingenting nytt (Wigzell; Eriksson, 2001). Flyktingar med olika bakgrunder och av olika anledningar har funnit en tillflykt i Sverige som resulterat i att de till slut också funnit möjligheter i det nya landet. Sverige har även under upprepade tillfällen uppmuntrat invandring av bland annat arbetsmarknadsskäl (Lagnebro, 1994). Cirka 9 000 finska barn, efter den Sovjetiska krigsförklaringen till Finland, redan den 11 december 1939 flyttades till Sverige. Vidare omformades i januari 1941 hjälpen till en verksamhet med namnet Hjälpkommittén för Finlands barn med syfte att, för finska barn, öppna svenska så kallade sommarhem (Lagnebro, 1994). Ännu ett känt fenomen av invandring av barn till Sverige är de judiska barnen som från Centraleuropa skickades hit i samband med andra världskriget (Wigzell; Eriksson, 2001). Under 1941 i juni formades kommittén i Sverige på grund av att Finland ännu en gång befann sig i krig vilket upprepat skapade behovet att förflytta finska barn till Sverige. Denna gång

prövade Sverige behoven enligt kriterier för att ge inträde åt de finska barnen, en del villkor innefattade bland annat; om barnen var så kallade karelska barn, barn till funktionsnedsatta föräldrar, barn ur familjer med många barn och barn från bombskadade hem (Lagnebro, 1994). 1944 påbörjades ännu en masstransport barn till Sverige, då förflyttades 70 000 finska barn vilket kom att klassas som världens största barnflyttning (Lagnebro, 1994, Wigzell; Eriksson, 2001). Till Sverige har det kommit ensamkommande barn fortlöpande sedan slutet av 1980-talet, med varierat antal barn årligen beroende av omvärldens händelser och utveckling (Wigzell; Eriksson, 2001). Trots att Sverige har mer än, vid rapporteringens stund, tjugio års erfarenhet av ensamkommande barn och unga, så är informationen och kunskapen begränsad. Vidare rapporteras att kartläggningar och nationella uppföljningar som gjorts är osäkra och begränsade (Wigzell; Eriksson, 2001).

2.3.2 Samverkan innan inrättande lagstiftning om ny ansvarsfördelning

Innan lagändringen hade Migrationsverket ett större ansvar än som det ser ut idag, Migrationsverket handlade ärende gällande ensamkommande barn, i asylprocessen och placeringar, vilket innebar att de hade ansvar för boende. En omfattande problematik var Migrationsverkets dubbla roller i arbetet med ensamkommande barn, att inneha både rollen i asylprövning och boendeplacerare, dessa två roller kritiserades för att inte kunna förhålla sig enhetligt med barnets bästa (Wigzell; Eriksson, 2001). Det upptäcktes brister i samverkan mellan berörda verksamheterna i mottagandet av ensamkommande barn, en brist i samverkan var bland annat brist i kontakterna (Rådgivningsbyrån, 2006). Samverkan mellan myndigheter, offentliga biträden och gode män krävde utförlig förstärkning i samordning och konkreta riktlinjer, då detta saknades (Rimsten, 2006, Integrationsverket, 2003). Ytterligare en problematik var svårigheten att avgöra var gränsen för Migrationsverkets ansvar för de ensamkommande barnen avtar och kommunernas ansvar tar vid, då ansvarsområdena inte var specificerade (Wigzell; Eriksson, 2001, Integrationsverket, 2003).

Migrationsverkets utredningar tog lång tid vilket resulterade i att barnet fick leva i en ovisshet, men också att kommuner inte kände ansvar för att bevilja insats förrän barnet fått uppehållstillstånd (Lillesaar, 1987, Integrationsverket, 2003). De rutiner och regler som rör ensamkommande barn bör vara av enhetlig karaktär mellan de olika insatserna och kommunerna, då det inte är acceptabelt att det finns regionala skillnader (Rimsten, 2006). Avsaknaden av riktlinjer och dokument i mottagandet av ensamkommande barn, kunde vara en anledning till att kommuner utredde ärenden kring ensamkommande barn olika och

kommunerna menade att behovet av nationella riktlinjer var stort (Integrationsverket, 2003). Det fanns kommuner i Sverige som upplevde att det fanns många aktörer i mottagandet av ensamkommande barn, på statlig och kommunal nivå. Samverkan med andra kommuner och aktörer förekom i speciella ärenden, såsom vid efterforskandet av anhöriga eller vid överlämnande av ärende till annan kommun (Integrationsverket, 2003). Migrationsverket fick kritik för att migrationshandläggarna, inte hade kunskap om vad gode mannens roll var i förhållande till det ensamkommande barnet, gode männen upplevde att de blev kontaktade rörande frågor som inte låg inom deras ansvar. Vidare upplevde också gode männen att de inte blev informerade om exempelvis byte av handläggare och andra praktiska moment som för de gode männen orsakade dubbelt arbete (Rimsten 2006). Inom socialtjänsten fanns brister i mottagandet av ensamkommande barn, som att det saknades kunskap om hur barnen skulle utredas, vilket gjorde att kommuner behandlade ärenden utifrån skilda rutiner (Rimsten, 2006).

Förslag till förbättringar gällande mottagandet med ensamkommande barn var bland annat stöd på områden där arbetet kan förbättras, såsom bland annat efterforskning av anhöriga, en potentiell återförening med dessa och utredningsmetodik gällande familjehem/släktinghem kommunerna i mottagandet med ensamkommande barn (Integrationsverket, 2003). Det krävs för en fungerande samverkan att berörda verksamheter skapar en samsyn kring och fastställer behovet av en samverkan. Vidare kräver detta att tjänstemän skapar en förståelse över vad det förväntade resultatet med samverkan är och tillvägagångssättet för att uppnå detta (Integrationsverket, 2003). Det upplevdes vara viktigt att socialtjänster samverkar över de olika kommunerna, för att genom utbyte av erfarenheter skapa en större kunskap kring mottagandet av ensamkommande barn (Integrationsverket, 2003). Dokumentationen av hur samverkan gestaltar sig i arbetet är av vikt för att säkerställa och kontrollera de riktlinjer och överenskommelser som i de olika kommunerna tillämpas (Integrationsverket, 2003). Innan lagändringen i LMA vann laga kraft, fanns en ängslan över hur de olika kommunerna skulle hantera ansvaret över boende för de ensamkommande barnen och vilka kommuner som skulle komma att vara intresserade av att skriva avtal med migrationsverket. Ängslan kunde förklaras med att det tidigare funnits brister i kommunernas ställning till ansvaret för de ensamkommande barnen trots migrationsverkets vistelseanmälan till kommunen (Rimsten, 2006)

2.4 Ensamkommande barns situation

För att ge inblick i den målgrupp som berörs i arbetet presenteras barnens situation och erfarenheter. Det är viktigt att belysa vikten av att målgruppen är barn, vilket alla de berörda verksamheterna ska utgå ifrån och som våra respondenter förhåller sig till. Detta skapar en större förståelse av vikten av samverkan, när målgruppen är både flykting och barn.

2.4.1 Orsaker till flykt

De sex främsta orsakerna till att ensamkommande asylsökande barn flyr från sitt ursprungsland till Storbritannien är mord eller förföljelse av familjemedlemmar, offer för förföljelse, tvångsrekrytering, offer för människohandel, krig eller utbildning. De vanligaste orsakerna till flykten var att familjemedlem hade blivit mördad, förföljd, försvunnit, arresterad eller utvisad från landet, detta på grund av involvering i politiska aktiviteter (Thomas et al, 2003). Innan ankomst till Sverige är landet främmande och information är knapp (Rimsten, 2006). Barnen är vid ankomst ensamma, utan familj, hem eller tillhörigheter och det enda de egentligen bär med sig är sina drömmar om en bättre framtid (Wilkes, 1994). Vid ankomsten till Sverige är det dock inte många som förväntat sig att vara isolerad (Lillesaar 1987), då flykten är full av osäkerhet och rädsla blir mötet med Sverige med ny kultur, nytt språk och massor med utredningar istället för en frihet, en chock för många barn (Gustafsson; Lindkvist 1990). De barn som söker asyl i Sverige har sällan kommit hit på eget initiativ, resan planeras ofta av förälder eller annan anhörig (Integrationsverket, 2001, Rapport, 2001). Det är vanligt att de ensamkommande barnens mödrar är den som är mest aktiv i planeringen och beslutet att sända barnen till Sverige (Rimsten, 2006).

2.4.2 Asylsökande barn

Barn som splittras från sina familjer och göra en så radikal förändring i sitt liv kan resultera i att de isolerar sig från omvärlden, har svårt att knyta långvariga kontakter och reagerar aggressivt. Vidare menas att förflyttning från ett land till ett annat, kan jämföras med en kris, som betyder en vändning eller oväntad förändring (Lillesaar, 1987). Att ett barn flyr från sitt hemland till ett annat är ofta beroende av, och bevisar att de befinner sig i, akuta livskriser, med minnen av bland annat krig, förtryck och förföljelse (Gustafsson och Lindkvist 1990). Ett problemområde är hur socialarbetare märkt av att ensamkommande barn är tysta om deras tidigare liv eller snålar med sanningen om deras resa. Barnen talar om sig själva utifrån den instruktion de fått av familj/anhöriga om hur de inte ska berätta och avslöja vissa saker såsom fakta, känslor och tankar för de personer som behandlar eller mottager dem (Kohli, 2006).

3. TIDIGARE FORSKNING

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning som avser samverkan kring barn och mellan myndigheter, detta för att samverkan är ett komplext begrepp som har olika innebörd beroende på vilken individ som benämner det. Detta kan kopplas till vår frågeställning rörande begreppet samverkan, och till våra respondenters benämningar på vad som kännetecknar samverkan.

3.1 Samverkan i klientarbete

När det sociala arbetet gick från ett klientförändrande förhållningssätt till strukturförändrande inriktning, innebar detta att socialarbetare gav upp en del av den makt de hade gentemot klienten, denna typ av handling kallas för samverkan (Mosesson, 1991). Verksamheterna började tala om och tillämpa en helhetssyn, vilket handlar om att se individerna i sin sociala omgivning, och att verksamheterna kring en klient verkar i samma riktning. Offentliga myndigheter som arbetar med barn måste samordna sin verksamhet med andra aktörer, då skydd av barn är ett speciellt område (Ross et al., 2002). De professionella som arbetar med barn måste veta hur deras yrkesroll ser ut i förhållande till andra professionella (Murphy et al., 2006). För att uppnå en välfungerande samordning mellan olika verksamheter krävs det en samsyn gällande uppdragen och att det föreligger en sådan kompetens som krävs för att genomföra dessa uppdrag (ibid.). Samverkan är något som eftersträvas mellan verksamheterna för att tidigt kunna se om och var det föreligger en problematik av något slag (Hjortsjö, 2005). Vinsterna med att samverka är inte självklara, utan det krävs att aktörerna vill och vågar samarbeta för att uppnå resultat (Hjortsjö, 2005). Samverkan kan i praktiken nå olika nivåer, där den första nivån innebär att verksamheterna är medvetna om att ett samverkansbehov existerar. Vidare är det utbyte av information mellan verksamheter som lägger grunden för den andra nivån av samverkan, där i läggs information om åtgärder och förebyggande av problem samt resurstillgångar. Den tredje nivån innebär att verksamheterna börjar samordna arbetet, detta med hjälp av kartläggningar kring problematiken, formandet av enhetliga definitioner och hur resurserna bör användas. Vidare innebär den fjärde nivån att samverkan sker i teamliknande former, som till exempel projekt (Davén; Sundell, 1998).

3.2 Fenomenet samverkan

Samverkan kan definieras som något utöver vad enskilda myndigheter har möjlighet att uppnå, samverkan är något som utförs av två eller fler aktörer (Hjortsjö, 2005). Det finns stora förväntningar på samverkan, och vid en närmare inblick kan samverkan mellan verksamheterna visa sig mindre omfattande, något som kan bero på de skillnader som finns inom de olika verksamheternas ramar, och att tjänstemännen trots deltagandet i samverkansprojekt utför de göromål som de har yrkeskompetens för (Hjortsjö 2005).

Samverkan som arbetsform är ett positivt laddat ord som underbygger en föreställning om att en god samverkan behövs för att motverka att individer hamnar utanför ramen för de enskilda verksamheternas ansvar (Hjortsjö, 2005, Hörnemalm, 2008). Samverkan i form av överlappande tjänster bör leda till variation och lyhördhet, som kan verka för att utesluta fel i systemet (Hall, 1999). Det finns förslag om att införliva en gemensam syn på samverkansprocessen i verksamheterna, vari det framställs modeller för samverkan som antas av berörda verksamheter (Murphy et al., 2006). Samordning mellan verksamheter gynnas inte av att verksamheterna känner en känsla av enhetlighet, då detta kan resultera i att tjänstemännen inom verksamheterna kan skapa en enförmig synvinkel som kan leda till diskriminering av klienter (Hall, 1999). Strukturella och organisatoriska omständigheter kan påverka ett givande informationsutbyte mellan verksamheterna, exempelvis om orienteringen är inriktad på risk eller stöd. Om fokus ligger på exempelvis risk, kan det vara svårt att skapa en kultur där verksamheten tränar sin värderingsförmåga och lägger fokus på kommunikation (Katz ; Hetherington, 2006). Flertalet myndigheter utför sitt arbete skilt från andra myndigheter, något som kan bero på ett antal orsaker dels dålig kunskap om hur kommunikation och informationsöverföring ska gå tillväga myndigheter emellan samt en osäkerhet i den egna rollen i förhållande till andra myndigheter (Ross et al., 2002). Samverkan handlar om ett gränsöverskridande myndigheter emellan, ett gränsöverskridande som inte alltid förändrar myndigheternas uppdrag utan som kan innebära att handläggare ser möjligheten i att ta kontakt med handläggare från andra myndigheter som kan ha bättre möjligheter att svara upp mot den enskilde klientens behov (Lofström, 2001). Orsaker som leder till en dålig samverkan mellan myndigheter, så som sen överföring av information och missförstånd, kan skada barnet istället för att göra nytta (Ross et al., 2002). Det föreligger ett behov av ett nationellt samordningsorgan för att granska ramarna för samordning och praxisgrupper, en granskning som verkställs av professionella, vilket väntas leda till ett säkerställande av samverkan (Murphy et. al., 2006).

4. METOD OCH GENOMFÖRANDE

Nedan diskuteras vår metod, tillvägagångssätt vid val av metod, tillvägagångssätt, urval och kritisk granskning av litteratur, urval av respondenter, bortfallsanalys respondenter, intervjun, etiska förhållningssätt samt validitet, reliabilitet och generaliserbarhet.

4.1 Avgränsning

Vi har avgränsat oss genom att förhålla oss till den specifika gruppen, ensamkommande barn, och fenomenet samverkan i mottagandet av de ensamkommande barnen. Vi har även avgränsat oss genom att inte samtala med andra än de verksamheter som berörs i vårt syfte och i vår frågeställning. I vår studie utgår vi inte ifrån barnen, utan vi lägger mest fokus på samverkansprocessen, då respondenterna har talat utifrån barnen har vi valt att respektera detta eftersom de enligt nationella riktlinjer ska sträva efter att se barnets bästa. Vi har i vår bakgrund valt att tala om de ensamkommande barnen, deras situation och erfarenheter, då detta togs upp av våra respondenter samt för att vi själva skall ha en förståelse över vilken målgrupp vi berör i vår studie genom att skapa en helhetssyn.

4.2 Metod

I vår studie utgick vi ifrån en explorativ ansats, då vi inte fann dokumenterat material kring hur samverkan mellan de berörda verksamheterna gestaltar sig i dagsläget. Vi valde i detta läge att använda oss av en explorativ ansats för att få en bild av hur detta ser ut och för att genom respondenternas utsagor kunna besvara vårt syfte för att lyfta fram och belysa erfarenheter gällande fenomenet samverkan hos de yrkesverksamma. Det är svårt att benämna vår studie utefter en metodik, varav det blivit inslag av både fenomenologi och hermeneutik.

Vi har vid studiens början samlat information och material för att få en förförståelse för fenomenet. Genom denna förförståelse har vi sedan byggt vidare på vårt syfte, våra frågeställningar samt att vi vid utformandet av våra intervjufrågor har inspirerats av denna förförståelse. Vi har även använt oss av denna förförståelse för att på så sätt försöka närma oss respondenterna med information om deras arbetsuppgifter och yrkesroll. Hermeneutiken utgår ifrån att den förståelse som vi har för livsvärlden går aldrig riktigt att bortse, det går därför inte att skapa en komplett förståelse för en annan människa, utan det vi skapar är en sammansmältning av vår egen förståelse och våra respondenters förståelse för forskningsobjektet (Hartman, 2004). Även då vi under studiens gång strävat efter att vara

medvetna om vår förförståelse och inte låta denna påverka intervjun, då vi har använt öppna och icke-ledande frågor, så kan vi inte bortse ifrån att vi i viss mån har påverkat respondenterna i intervjusituationen. Denna påverkan har gestaltat sig genom att vi ställde följdfrågor gällande det vi ansåg vara av vikt för studien och för att nå de resultat som vi önskar, vilket är en förhoppning om att samverkan behövs och eftersträvas. En strävan enligt en fenomenologisk ansats är att närma sig forskningsobjektet genom respondentens livsvärld och utifrån deras utsagor beskriva hur fenomenet upplevs (Alvesson; Sköldberg, 1994). Vi var, enligt vårt syfte, intresserade av hur våra respondenter upplever och erfar fenomenet samverkan, men vi har inte riktigt lyckats uppnå en beskrivning av deras utsagor genom att vara fullständigt objektiva då vi har besittit en viss del av förförståelse för fenomenet i sig.

Hermeneutiska forskare söker förstå alla företeelser kring det forskningsobjekt som studeras för att kunna göra korrekta tolkningar (Hartman, 2004). Vi kunde inte riktigt nå denna fullständiga förståelse kring fenomenet samverkan, då det är många aktörer och vi inte kan utgå ifrån samtliga aktörers förhållningssätt men även för att själva samverkan mellan dessa inte finns dokumenterad utan är något som ser olika ut beroende på individer och verksamheter. Den förståelse vi kunde uppnå handlade mer om var och en av verksamheterna, vad de hade för uppgifter och ansvar, för att på så vis explorativt konstruera studien utifrån våra respondenters utsagor.

4.4 Tillvägagångssätt vid val av metod

Processen vid val av metod tog sin början i att vi valde fenomenologi på grund av att vi uteslöt hermeneutiken, vilket påverkades av tid och resurser. Hermeneutiken är en metod som innebär att forskaren gör en tolkning på budskap och texter som samlats in i studiens syfte, då det endast är en del av verkligheten som är möjlig att presentera i form av texter eller utsagor som gör att forskaren gräver djupare i önskan att finna betydelse (Egidius, 1986). Detta ansåg vi inte vara möjligt att göra fullständigt inom ramen för den tid som vi hade att disponera för vår studie, därför övergick vi till metoden fenomenologi. En fenomenologisk ansats innebär att observant studera forskningsobjektet, det krävs en kunskap och inblick i fenomenet som gör forskaren medveten om livsvärlden och accepterar denna som den presenteras (Lindgren, 1994). Då det utifrån fenomenologin krävs en bred inblick och förståelse kring samverkan blir det svårt för oss att använda denna metod då det inte finns möjlighet att kunna förstå hela processen utifrån hur de olika aktörerna praktiskt går tillväga då det finns en brist på dokumentation rörande detta. Av denna anledning var det nödvändigt att förkasta

fenomenologin som helhet och fokusera ur en annan riktning, vilket ledde oss till etnometodologi. Denna metod innebär att forskaren fokuserar på att undersöka livsvärlden i form av sociala interaktioner och medlemmars vardagskunskap och vad som gör styr hur människor reagera och agera, alltså att fokusera på medlemmars beteende (Alvesson; Sköldbäck, 1994). Vi ansåg att, för att kunna analysera och studera olika medlemmars beteende, så skulle det av oss kräva att vi observerar dessa aktörer i en samverkansprocess, vilket rent praktiskt är svårt då samverkan är abstrakt och det går inte att samla alla aktörer fysiskt för att observera dessa. Vårt fokus är inte heller att enbart studera samverkan som någonting som sker i fysisk form och som kräver att dessa aktörer träffas under mötesliknande former. Detta ledde till att vi uteslöt etnometodologin och beslutade oss för att använda oss av den metod vi ansåg mest lämplig utifrån vårt syfte och våra frågeställningar, vilken är en kvalitativ, explorativ studie med inslag av fenomenologi och hermeneutik.

4.5 Tillvägagångssätt

Det första vi gjorde var att orientera oss på området, genom den litteratur vi fann i vårt första litteratururval, vilket presenteras utförligare nedan, för att förbättra våra frågeställningar och specificera vårt syfte. Denna orientering gjordes även för att söka efter och se ifall våra frågeställningar redan har besvarats genom tidigare kartläggningar, i detta skede insåg vi att det inte fanns så mycket forskning kring det specifika syfte som var ämnat att söka information om. Utifrån vårt syfte såg vi det lämpligt att genomföra studien via intervjuer, vilket förklaras utförligare nedan, då det vi sökte var respondenternas utsagor och erfarenheter av arbetet i mottagandet av ensamkommande barn. Respondenterna fick vid tre tillfällen, för att undvika avbrott, ta del av vårt syfte och tillvägagångssätt med studien, detta har framförts genom telefon, informationsbrev och samtyckesbrev. Respondenterna har erbjudits att efter skriven intervju ta del av denna för att de ska ges möjlighet att lämna synpunkter och utveckla det som sagts i intervjun. Gällande en av respondenterna genomfördes intervjun som ett frågeformulär där respondenten svarade skriftligt på våra frågor, efter initiativ av respondent. Vi kunde finna vissa otydligheter i svaren och tog därför tillfället att skicka följdfrågor, vilka besvarades skyndsamt. Intervjuerna har, utöver två tillfällen, ägt rum på våra respondenters arbetsplats, i ett ostört rum. Detta blev resultatet då vi frågade våra respondenter var de ansåg att det vore lämpligast att träffas. Ett av de tillfällen då detta inte gjordes var en som genomfördes på Högskolan Kristianstad då respondenten ansåg det lämpligast.

Vi har genomfört den första intervjun gemensamt för att skapa en känsla över

intervjusituationen och för att bygga upp en säkerhet inför intervjusituationer, resterande intervjuer har genomförts enskilt. Vi har i intervjusituationen använt oss av förutbestämda intervjufrågor, dessa frågor har varit öppna till sin karaktär på så vis att de inte följer någon bestämd ordning och att vi ställde oss flexibla för följdfrågor. Efter samtycke från respondenterna har vi spelat in intervjuerna, detta har gjorts för att undvika fel i det data vi får in genom intervjuerna. De inspelade intervjuerna har sedan transkriberats, vilket innebär att skriva dem från ljud till skrift. Transkriberingen har skett fortlöpande mellan varje intervju. Vi har bokat in våra intervjuer med några dagars mellanrum för att få utrymme för reflektion och lärande, för att kunna dra lärdom av det som har sagts och gjorts både av oss själva och av respondenterna. Vi har lärt och förbättrat oss efter varje intervju för att förbättra våra frågor, vårt eget förhållningssätt och arbetssätt som intervjuare. I en kvalitativ undersökning är det praktiskt att göra fortlöpande analyser, fördelen med detta är att det kan ge idéer och lärdom om hur man ska arbeta fortsättningsvis (Patel; Davidsson, 2003). Vårt tillvägagångssätt enligt bild (se bilaga 1). När vi transkriberat har vi enbart fokuserat på det som uttrycks i meningar och ord, vi har således inte lagt någon fokus på pauser och på att söka finna det som inte sägs. Vi har efter utskrift av intervjuerna avkodat dessa för att bevara konfidentialiteten, respondenterna har efter avkodningen benämnts som Socialsekreterare 1 – 5, Föreståndare 1 – 2 samt Migrationshandläggare.

För att presentera en personlig del i studien, har vi valt att göra var sin bearbetning av all insamlad data och presentation av resultat, där vi använde oss av samma metod för bearbetning. Anledningen till att vi gjort på detta vis är för att se om det kan skilja sig personligen, hur vi förhöll oss till insamlad data. I vår bearbetning av material och presentation av insamlad data så strävade vi efter att utifrån ett fenomenologiskt förhållningssätt återberätta respondenternas utsagor om sina tankar och erfarenheter kring fenomenet samverkan. Vi kunde inte utesluta att vi vid bearbetningen valde ut det som vi genom vår förståelse anser vara av vikt för studien samt värderade det vi läste utifrån våra egna erfarenheter och åsikter. Vi har vid bearbetningen av insamlad data använt oss av meningskoncentrering som bearbetningsmetod. Målet med ett användande av meningskoncentrering är att få en mer sammanfattande och överskådlig text (Larsson, 2005). Vi har läst utsagorna upprepande gånger och gjort fortlöpande anteckningar tills vi började se ett mönster. Då vi såg mönster kategoriserades dessa utifrån våra frågeställningar, våra kategorier formades sedan i stenciler vari vi samlade tillhörande material för att lättare presentera resultatet med en variation av text och citat. Diskussionen har delats upp i två olika

delar, där den första delen syftar till att gemensamt diskutera de resultat vi båda enskilt fått fram i förhållande till bakgrund, tidigare forskning och teoretiska förhållningssätt. Den andra delen är av personlig karaktär där vi diskuterar och reflekterar kring skillnader och likheter i våra enskilda resultat.

4.6 Urval och kritisk granskning av litteratur

Vår process gällande litteratururvalet tog sin början då vi sökte i databaserna ”Samsök” och ”Academic Search Elite/EBSCO”, vilka är sökbara inom Högskolan Kristianstad. Det vi sökte efter i denna del av processen var vetenskapliga artiklar och avhandlingar som hade relevans gällande ensamkommande barn kopplat till socialt arbete. Vi använde oss av sökord så som ”unaccompanied”, ”refugee”, ”children” och ”social work”. När vi valde artiklarna så läste vi sammanfattningarna, abstract, för att finna ifall de var av vår relevans för vår studie. Detta steg i urvalsprocessen gjordes utifrån bekvämlighet. De artiklar som vi utifrån sammanfattningen, abstract, valde att fokusera på i urvalsprocessen har vi använt oss av i studien därför fann vi att vårt val av tillvägagångssätt väl motsvarade det vi önskade ta reda på.

Nästa steg i processen tog sin form genom ett snöbollsurval, där vi fann övrig litteratur genom den litteratur vi fann i litteratururvalsprocessens första steg. I detta steg valde vi litteratur utifrån titel, författare och tillgänglighet. Den litteratur som inte fanns direkt tillgänglig för oss genom fulltext på Internet eller genom utlån på bibliotek valde vi att bortse från på grund av resursbrister. Vi har även använt oss av ett snöbollsurval, på ett sådant sätt att vi har gått in i godkända uppsatser på en kandidatnivå, C-nivå, genom portalen DiVA som finns tillgänglig via Högskolan Kristianstad, via dessa uppsatser har vi sedan sökt litteratur som kan vara av relevans för vår studie utifrån deras referenser. I detta steg av processen började vi att inhämta vetenskapliga artiklar och avhandlingar för användning till tidigare forskning om samverkan, våra sökord i denna del av processen var ”co-operation” samt ”social work”. I urvalet av litteratur till tidigare forskning, har vi försökt att enbart använda oss av sådan litteratur som kategoriseras som vetenskaplig forskning. I det sista steget i urvalsprocessen, har vi riktat in oss på att försöka ta del av de riktlinjer och skrivelser som de berörda myndigheterna, så som migrationsverket, socialstyrelsen, integrationsverket samt SKL, har gett ut för att bättre förstå ansvarsfördelningar samt samverkan mellan berörda verksamheter. Vi har funnit internationella riktlinjer och kartläggningar via organisationer så som UNICEF, Rädda Barnen, UNHCR samt FN. För en komplettering av dessa har vi även sökt efter svensk

litteratur som har kommenterat dessa riktlinjer och samverkan i mottagandet av ensamkommande barn. Vi har även i detta steg genom sökning i databasen ”Karnov” som även denna är sökbar inom Högskolan Kristianstad, tagit del av den lagstiftning som ansågs vara relevant för och används i arbetet med ensamkommande barn. Utöver detta har vi också tagit hjälp av Högskolan Kristianstads bibliotekskatalog, för att finna litteratur som kan användas för att fylla upp där forskning inte var tillräcklig inom området.

Vi har då det varit möjligt använt oss av flera källor för att presentera bakgrunden, detta genom att meningskoncentrera vid granskning av litteraturen och utifrån detta skapat lämpliga kategorier, vilket i praktiken innebär att vi har sökt efter ett mönster där vi för att vara källkritiska har valt information som säger liknande eller som motsäger varandra. Det vi gjorde var att diskutera vad som inte togs upp i litteraturen och försökte med kompletterande litteratur söka svar på denna fråga. För att förhålla oss kritiskt till litteraturen har vi valt att inte enbart presentera skrivelser från en myndighet som av eget intresse kan hålla information från att publiceras, utan vid sådana tillfällen har vi även försökt komplettera med annan litteratur. I de fall där vi har haft möjlighet att gå till förstahandskällor har vi valt att göra det, vi har exempelvis i vissa fall valt att komplettera litteratur med den lagtext som diskuteras.

4.7 Urval – Respondenter

Vid vårt urval av respondenter har vi använt oss av ett strategiskt urval, där vi har valt att höra av oss till de yrkesverksamma inom de verksamheter vi syftar till att undersöka vår studie i Skåne län, vi har valt våra respondenter utifrån att de har en erfarenhet av arbete med ensamkommande barn. Vi valde att i vårt urval rikta oss till hela Skåne län, då det inte fanns tillräckligt med respondenter för att avgränsa sig till en eller ett fåtal kommuner. I vårt urval av respondenter har vi fokuserat på olika faktorer, vi har utgått ifrån att vi i vår studie vill få med både mindre och större kommuner, samt att vi vill ha med både kommuner som har och kommuner som inte har ett avtal med migrationsverket för att skapa en spridning. I urvalet ingår handläggare på migrationsverket, handläggare på socialtjänst och föreståndare på HVB-hem. Av de respondenter som är socialsekreterare, är en socialsekreterare från en transitkommun, tre socialsekreterare är från kommuner som inte tecknat avtal med migrationsverket samt en socialsekreterare från kommun som har tecknat avtal med migrationsverket. En respondent är handläggare på migrationsverket som handlägger ärende rörande ensamkommande barn och två respondenter är föreståndare från HVB-hem som har

ensamkommande barn placerade på sitt boende. I vårt urval av respondenter har vi i viss mån använt oss av ett snöbollsurval, då vi genom respondenter har fått kontakt med andra yrkesverksamma inom området, som sedermera har kommit att även de delta i vår studie. Vi har även genom kontakt med medborgarkontor i några kommuner fått information om yrkesverksamma som vi kunde ta kontakt med, genom att de gav oss telefonnummer och namn till de personer som de ansåg kunde vara lämpliga att kontakta. Då vi i vår studie syftade till att undersöka de yrkesverksammas erfarenheter och upplevelser kring samverkan och vi började se mönster upplevde vi att vi hade tillräckligt med material för att kunna besvara vårt syfte. Resultatet skulle inte påverkas av att vi tog in fler respondenter i studien.

4.8 Bortfallsanalys respondenter

Förutom de respondenter som har deltagit i studien har vi kontaktat elva yrkesverksamma som valde att inte delta i vår studie, de orsaker vi fått till att de inte velat delta i vår studie var tidsbrist, brist på erfarenhet samt att kommunen ännu inte har mottagit ensamkommande barn. Tidsbristen förklarades av dessa med att verksamheterna höll på att skriva avtal med Migrationsverket, kommunen var i en position då de var i inledningsskedet för att ta del av den information som fanns tillgänglig om målgruppen. Det faktum att kommunerna var i ett inledningsskede i informationsinhämtande hänfördes även till att de inte kände att de hade tillräcklig kunskap och erfarenhet för att kunna besvara vårt syfte. En annan anledning till tidsbrist berodde på att de enskilda socialsekreterarna hade många ärenden som låg i ett utredningsskede, vilket de var tvungna att prioritera framför deltagande i vår studie. En kommun, vilken hade ett avtal med migrationsverket, valde att inte delta i vår studie eftersom de inte fått barn anvisade till kommunen ännu vilket innebar att de vid detta tillfälle inte hade påbörjat samverkansarbetet.

4.9 Intervjun

I intervjun strävas det efter att förstå och skildra centrala teman i den intervjuades livsvärld (Kvale, 1997). I en intervjusituation påverkar både intervjuare och respondent varandra, det är därför av vikt att intervjuaren är medveten om denna påverkan och att denne tar hänsyn till denna påverkan under intervju och analys (Kvale, 1997). Vi har gjort oss medvetna om den påverkan vi utgör i intervjusituationen och försökt att minimera denna i möjligaste mån genom att försöka att ej ställa ledande frågor och genom att ge respondenten tid att svara och tänka efter.

Det finns sju stadier vid utförandet av en intervjuundersökning, dessa är tematisering, planering, intervju, utskrift, analys, verifiering och rapportering (Kvale, 1997). Dessa har vi utgått ifrån vid utförandet av vår intervjuundersökning. I det första stadiet, tematisering, har vi klargjort vårt syfte för oss själva och för handledare, vi har utifrån syftet med studien formulerat frågeställningar och skrivit informationsbrev utifrån detta. I undersökningens andra stadium, planering, har vi lagt upp en tidsplan för när och hur vi skulle genomföra intervjuer, vi började även fundera över vilken kunskap vi ville producera med hjälp av våra intervjuer. I det tredje stadiet, intervju, genomförde vi våra intervjuer. I det fjärde steget, utskrift, har vi genom uppspelning av inspelade intervjuer skrivit dessa från ljud till skrift, detta gjordes för att förbereda analys och bearbetning av intervjuer. I analysen och verifiering av resultat strävade vi efter att försöka återberätta respondenternas utsagor genom att lyfta fram det som är av vikt för studien, rapporteringen har sedan skett genom en löpande text där vi med egna ord och citat från respondenter har försökt förklara och återberätta fenomenet.

I en semistrukturerad intervjusituation finns det möjlighet att göra förändringar i ordningsföljd och form när det gäller frågorna, om detta krävs (Kvale, 1997). I våra intervjuer har vi utgått ifrån gemensamt utformade frågor (se bilaga 4), dessa frågor har inte följt någon särskild ordning och de har främst använts för att komma vidare om vi fastnar. Vi har i våra intervjuer utgått ifrån ett så öppet förhållningssätt som möjligt, för att ge respondenterna möjlighet att framföra sina upplevelser och för att ge oss möjlighet till att ställa följdfrågor i de avseenden där vi anser att det behövs. Det är av vikt att intervjuaren bygger upp en sådan miljö att det är känt tryggt för respondenten att fritt förmedla sina upplevelser (Kvale, 1997). Vi har i intervjusituationerna försökt att i möjligaste mån förhålla oss öppet till våra respondenter genom att söka ögonkontakt under intervjusituationen. Intervjufrågorna ska för att kunna betecknas som bra, både vara tematiska och dynamiska, de ska vara tematiska på så vis att de bidrar till kunskapsproduktion och vara dynamiska på så vis att de gynnar samspelet mellan respondent och intervjuare (Kvale, 1997). Då vi har använt oss av förutbestämda frågor i viss mån, följde vi under intervjuerna temat för vad vi ville besvara med intervjun.

4.10 Etiska förhållningssätt

Ansvar för att den studie som genomförs är etiskt hållbar faller alltid på forskaren, det är forskaren som skall tillgodose de krav och riktlinjer som föreligger för att kunna uppnå en undersökning som är etiskt hållbar (Merriam, 1994). Vi har under studiens gång försökt förhålla oss till vissa etiska överväganden, med utgångspunkt i respekt, värdighet, integritet,

empati, självbestämmande och mänskliga rättigheter. Vi har under intervjusituationerna försökt att förhålla oss på så vis att vi inte påverkar och leder respondenterna, genom att låta dem prata fritt kring de frågor vi ställer och genom att vara öppna för det som kommer upp under intervjun även om detta inte direkt berörde syftet. Vi har i vår studie förhållit oss till de fyra etiska grundkraven. En viktig etisk princip för en intervjustudie är att man informerar respondenterna om vad studiens syfte är, hur undersökningen kommer att genomföras samt att de ger samtycke till dessa (Kvale, 1997). Informationskravet har tillgodosetts genom att vi skickat ut informationsbrev till respondenterna i samband med vår första kontakt med dem, samtyckeskravet har tillgodosetts på så vis att vi har givit respondenterna en samtyckesblankett att underteckna i samband med intervjun samt att vi har frågat om muntligt samtycke att spela in intervjun på band. En annan viktig etisk princip för konfidentialitet är respondenterna, detta innebär att data som rör respondenterna som leder till att det går att identifiera respondenterna, inte skall redovisas (Kvale, 1997). Konfidentialitetskravet har tillgodosetts genom att det enbart är vi som har möjlighet att ta del av materialet, vi har dels på grund av konfidentialiteten valt att inte nämna vilka kommuner vi har utfört våra undersökningar i då det i vissa fall skulle stå klart vem respondenten är. Nyttjandekravet har tillgodosetts genom att vi enbart använder det insamlade materialet till studien, materialet kommer efter avslutad och godkänd studie att förstöras. Ett etiskt övervägande under studiens gång var om vi skulle skicka intervjufrågorna innan intervjutillfället ägde rum, till de respondenter som begärde detta. Vårt övervägande i denna situation gällde huruvida vi ville ha spontana eller förberedda svar, vilket resulterade i att vi ansåg att om man kände behov av att förbereda sig så behövde detta inte påverka vårt resultat negativt utifrån syftet.

4.11 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Begreppen validitet och reliabilitet är tätt sammanlänkade, dessa begrepp står för två olika innebörder men det är inte möjligt att fullständigt särskilja dessa begrepp från varandra (Patel; Davidsson, 2003, Merriam, 1994). Begreppet validitet betyder giltighet och relevans (Halvorsen, 1992), och innebär att forskaren mäter det som är avsett att mätas (Patel; Tebelius 1987). Vi har uppnått validitet då vi har använt oss av intervjufrågor och intervjuformulär som mätinstrument, vilka har varit utformade på ett sådant sätt att vi genom dessa har fått våra frågeställningar besvarade. Gällande för god validitet och reliabilitet i en kvalitativ forskningsansats är att den goda validiteten och reliabiliteten ska vara genomgående i forskningsprocessens alla delar (Patel; Davidson, 2003). När det gäller den goda validiteten i datainsamlingen anses den uppnådd då forskaren har införskaffat ett sådant underlag att

forskaren kan ge en trovärdig förklaring till den livsvärld som studerats (Patel; Davidson, 2003). Vi anser oss ha uppnått en relativt god validitet i form av begreppet samverkan, genom att i intervjusituationen låtit våra respondenter beskriva vad begreppet samverkan innebär för dem för att försöka fastställa att vi har en gemensam utgångspunkt i begreppsbenämningen. Då vi under datainsamlingen har spelat in intervjuerna har vi kunnat återspela dessa upprepande gånger för att försäkra oss om att det resultat vi har uppnått utgår ifrån respondenternas utsagor, genom detta har reliabilitet uppnåtts. Reliabiliteten har även höjts då vi inte har haft någon tidigare eller fortlöpande kontakt med respondenterna.

Generaliserbarhet innebär huruvida resultatet är möjligt att generalisera (Merriam, 1994). I kvalitativa studier kan begreppet generalisering upplevas som problematiskt, generaliseringen sker främst i relation till likartade situationer (Patel; Davidsson, 2003). Vi har inte strävat efter att resultatet ska generaliseras på en större population, däremot är studien repeterbar då vi tydligt har förklarat hur vi gått tillväga för att komma nå vårt resultat och våra slutsatser.

5 TEORETISKA FÖRHÅLLNINGSSÄTT

Nedan presenteras de teorier vi förhåll oss till i studien, dessa teorier har valts efter genomgång av insamlad data för att söka finna kopplingar mellan de olika respondenternas utsagor. Dessa användes i syfte att se hur respondenternas erfarenheter och upplevelser kring fenomenet samverkar och huruvida dessa kan återspeglas i existerande teorier.

5.1 Kommunikationsteori

Kommunikation är huvudkomponenten till samarbete, för målförverkligande i en organisation (Jacobsen; Torsvik, 2008). Kommunikation är processen genom vilken information överförs, utan kommunikation finns det inget samarbete och en organisation kan således inte existera (Flaa, 1998). Kommunikation handlar inte enbart om överföring av verbal kommunikation, i samma process förmedlas även behov, känslor, attityder, förväntningar och värderingar (Flaa, 1998, Jacobsen; Torsvik, 2008). Det finns en potential till påverkan genom kommunikation, vilket har påvisats, genom att det går att peka på förändringar i samhället, genom kommunikation, i vårt sätt att tänka och tycka kring frågor (Palm; Windahl, 1989). Det går att skilja kommunikation i olika rumsliga kontexter, bland annat i skilda rum och kulturella rum. Skilda rum innebär att kommunikation sker och tas emot enbart i detta rum, vilket innebär att budskapet i detta sammanhang kan bli misslyckat i ett annat. Kulturella rum innebär att olika kulturer kommunicerar på olika sätt (Palm; Windahl, 1989).

En enkel kommunikationsprocess är en kommunikation mellan två deltagande, avsändare och mottagare, där processen tar form genom att avsändaren formulerar ett budskap som ska förmedlas till mottagaren genom tal, skrift eller på annat sätt. Mottagaren tolkar de signaler som når fram till denne, och så formuleras meningen med avsändarens budskap genom den mening som mottagaren lägger i avsändarens signaler (Flaa, 1998). Förutom den kommunikation som uttrycks verbalt används en icke-verbal kommunikation genom användande av exempelvis kroppsspråk. Kommunikation är en ständigt pågående process mellan oss människor, vi kommunicerar genom tystnad eller att vi exempelvis uteblir från ett möte. En väsentlig del i kommunikationsprocessen, är behovet av och förmågan att återkoppla, ge feedback på, den information som har mottagits och tolkats. Vid återkoppling av informationen är det av vikt att återkoppla på ett sätt som andra förstår, samt att uppfatta återkopplingen från andra. Om dessa delar i kommunikationen inte uppfylls kan detta komma att leda till kommunikationsproblem (Payne, 2002). När en organisation, och individerna i

denna, befinner sig i en stressad situation låter individen inhämtandet eller utlämnandet av upplysningar vara. Det läggs inte energi på att ta emot eller ge information till andra aktörer, detta i sig leder till stora brister i kommunikationen för hela organisationen. Problem som kan uppstå i organisationer på grund av brist i kommunikation, är att avsändare av information inte besitter förmåga att föra fram sin mening på ett sätt som andra förstår samt att mottagare inte besitter förmåga att förstå vad avsändaren menar. Problem kan uppstå i samverkan med andra organisationer och professioner då olika organisationer ofta utvecklar egna definitioner för de begrepp som används i arbetet (Flaa, 1998).

5.2 Nätverksteori

Nätverk kan definieras som den sociala omgivningen kring en person eller ett problem, nätverk utgörs av de relationer som individen har, samt relationen mellan dessa, nätverket består av alla de som individen har kontakt med så som familj, arbetsplats och myndigheter (Forsberg; Wallmark, 2002). Det går att skilja på två sorters nätverk, dels det primära nätverket och dels det sekundära nätverket, där det primära nätverket innefattar familj, släkt och vänner medan det sekundära nätverket innefattar professionella relationer (Klebeck; Ogden, 2001). Ett nätverk kan definieras utifrån människor som samverkar kring ett problem, oavsett om de är professionella eller privatpersoner. Tillämpning av nätverksperspektiv innebär att man som professionell tar hänsyn till klientens sociala omgivningar, något som förutsätter ett intresse för den omgivning som utgör den sociala miljön var problemet gestaltas (Forsberg; Wallmark, 2002). Kris är oftast den utlösande faktorn för nätverksmöte, och då främst en kris som är akut till sin karaktär på så vis att krisen kan ha en avgörande mening för någons liv eller framtid. Det är oftast en professionell som initierar till ett nätverksmöte, oftast för att nätverksmötet kan vara av vikt för ett genomförande av det arbete den professionelle utför (Forsberg; Wallmark, 2002).

5.3 Organisationsteori

Organisationsteorier är formade för att försöka förstå och förklara hur organisationer bedrivs och vad som sker i dessa, för att skapa kunskap för utveckling och förbättring (Jacobsen; Torsvik, 2008). Begreppet organisation är ett utformat socialt system med ett målinriktat samarbete mellan professionella (Jacobsen; Torsvik, 2008, Flaa, 1998), organisationer kan även verka som representant för intressegrupper av olika karaktär (Andersson, 1994). Begreppet sociala syftar till att individerna i relationerna samarbetar och genom avtal skapar ett system där det strävas efter att uppfylla mål (Jacobsen; Torsvik, 2008). En organisation

kan ses som ett verktyg för samordning av de yrkesverksammas arbete med måluppfyllelse (Andersson, 1994). En definiering av system syftar på att verksamheterna är beroende av resurser från utomstående aktörer likaså att verksamheterna är beroende av att andra nyttjar deras erbjudna resurser (Jacobsen; Torsvik, 2008), detta uppnås genom en fördelning av arbetet, makten och ansvaret. Hur koordineringen är upplagd varierar mycket från organisation till organisation, även så orsaken till att behovet av ett samarbete existerar (Flaa, 1998). Verksamheter i offentlig och privat sektor är organiserade, vilket menar att de försöker lösa uppgifter och problem med hjälp av samarbete med andra aktörer. De problem/situationer som vi idag löser med ett medvetet och organiserat samarbete löstes tidigare av enskilda individer eller specifika grupper (Flaa, 1998). En samverkan mellan människor och verksamheter tycks ha grund i att det tidigare uppstod utmaningar och problem som inom exempelvis familjen inte tycktes finna lösningar på och att ett behov av ett samarbete växte (Flaa, 1998). Ett beroende kan begränsa och hota organisationers handlingsfrihet, då de av omvärlden tvingas göra sådant de själva inte vill. Då anpassar sig istället organisationerna, strategiskt och strukturellt, så att de om det är möjligt undviker situationer där det finns ett behov och beroende av externa aktörer (Jacobsen; Torsvik, 2008).

Organisation med nära koppling till sociologi med centrala begrepp såsom; makt, socialisation och stratifikation för studera beteende inom organisationer. Sociologin har skapat en insikt i strukturer som påverkat de yrkesverksammas handlingssätt, tankemönster och val (Flaa, 1998). Organisationsteorin är kopplad till beteendevetenskap, då centrala begrepp inom teorin består av individers beteende och handlingar. På ett generellt plan kan beteende förklaras utifrån tre aspekter, vilka är människors attityder (vad de anser och tror), deras tankemönster (hur de bedömer) och deras handlingar (vad de gör). Organisation innefattar inte bara människor beteende utan även att människor måste samarbeta och tillsammans med andra individer verkställa, vilket skapar en koncentration och ett behov att studera hur människor kommunicerar med varandra. (Jacobsen; Torsvik, 2008).

Skillnaden i skriftliga dokument i de olika extremiteterna, informella och formella element, är självklara medan gränsen mellan dem i praktiken inte är avgränsad (Flaa, 1998). Det formella elementet utgörs av betydelsen för hur människor tänker och handlar i en organisation såsom bland annat mål och strategi och formell organisationsstruktur. Mål och strategi innebär att det finns skrivna regler, gärna klart formulerade, som ger vägledning och utrymme för tolkningen av verksamhetens syfte och de resultat som önskas uppnås. Ett mål beskriver en

önskad framtida ställning (Jacobsen; Torsvik, 2008), målen varierar från organisation till organisation som kännetecknas av stabilitet, kvalitét i olika omfattning, precision och olika nivåer av sammanhållning (Flaa, 1998). Den formella organisationsstrukturen utgörs av bland annat arbetsfördelning och specialisering som kan ge de anställda stor frihet eller begränsa den från att själva bestämma över sina handlingar. Kulturer inom verksamheter bidrar till att människor mer uppmärksammat tar in det som anses som relevant och viktigt för deras uppdrag medan den information som inte stämmer in i mönstret omedvetet raderas. Detta bidrar till ett hot mot och begränsning i informationsutbytet (Jacobsen; Torsvik, 2008). Kulturen inom organisationer beskrivs som en naturlig del, där de gemensamma föreställningarna har en påverkan på åstadkommandet av likartade beteendemönster i frågor som är viktiga för verksamheten (Andersson, 1994).

6. RESULTAT Shkurta Avdyli

Efter meningskoncentrering skapades lämpliga kategorier utifrån de mönster jag kunnat urskilja i respondenternas utsagor och som jag ansåg vara lämpliga som stöd att besvara våra frågeställningar.

6.1 Meningsskapande av samverkan

Tankar kring begreppet samverkan berättades utifrån olika förklaringar, genom andra ord, där det gick att urskilja att samverkan var något som skapas tillsammans med andra verksamheter. Utsagorna visade att samverkan kunde berättas som ett samarbete med andra berörda instanser eller parter. Informationsutbyte är också en tolkning till vad begreppet samverkan kan innebära, där det berättades att en tyngdvikt i samverkan ligger på information och utbyte av information gentemot andra berörda verksamheter. Samverkan kunde även berättas innebära ett arbete, med andra berörda, kring någonting, såsom en fråga, en problematik eller kring en klient. Kännetecknen för en fungerande samverkan berättades utifrån bland annat en tydlig fokusering på tillgängligheten hos de berörda verksamheterna i mottagandet av ensamkommande barn. Samverkan var fungerande då det var lätt att ta kontakt med andra myndigheter för att på så sätt skapa möjligheter att samverka då behovet uppmärksammas, genom tydlig uppdelning av arbetsuppgifter mellan verksamheterna.

”... att arbeta tillsammans om någonting, [...] arbetar tillsammans för någonting, att man, alltså som ett samarbete, att man kan nå de man behöver prata med och dela upp uppgifter...”

Socialsekreterare 3

En fungerande samverkan berättades även utifrån att informationsutbytet fungerade bra, vilket innebär att yrkesverksamma i de berörda verksamheterna finns tillgängliga för att ge god service och informera kring frågor. Denna information skapar kunskap, vilket berättades, behövas för andras arbetsuppgifter och arbetsvillkor. Då verksamheterna når förståelse för arbetsfördelningen och ansvarsområdena, blir de yrkesverksamma mer medvetna om gränsen som inte ska överskridas inom den roll denne besitter i mottagandet av ensamkommande barn. För att nå en fungerande samverkan krävs att verksamheterna lägger ner tid och träffas kontinuerligt och gemensamt samtalar kring vad målet är och vem som behöver göra vad för att nå detta mål.

6.2 Samverkan mellan socialtjänst, migrationsverk och placeringshem

Erfarenheterna kring behovet av en samverkan, visade på en variation av utgångspunkter. Behovet av en samverkan med migrationsverket var olika, från att i sin omfattning vara större till att det fanns behov av en samverkan med migrationsverket enbart vid enstaka tillfällen. Erfarenheterna kring behovet av en samverkan med migrationsverket innefattar främst information kring asylprocessen och migrationsverkets arbetsuppgifter, för att på så sätt kunna se helheten kring barnet. Behovet av en samverkan mellan socialtjänst och placeringshem berättades vara stort, att behovet finns då varje verksamhet arbetar utifrån sin arbetsroll vilket leder till krav på att alla bitarna läggs i form av ett pussel, för att se till att barnet inte far illa.

”Det är en självklarhet att ha en bra samverkan mellan myndigheter. Vi arbetar med samma barn men har olika ansvarsområden. [...] Vi arbetar med samma barn och alla berörda vill barnets bästa, därför måste vi ha ett bra samarbete”

Migrationshandläggare

Hur en samverkan i praktiken gestaltas verkade vara komplex men ett mönster kunde urskiljas som en anledning till varför samverkan mellan berörda instanser är svårförklarad. Det som utmärktes, var att synen på samverkan är individuell och att yrkesverksamma arbetar väldigt olika ifråga kring samverkan, detta berättades vara orsaken till varför samverkan i vissa fall fungerade bra, medan i andra saknades helt.

”... inom en del instanser är det väldigt knutet just till individen, om den personen tycker det här med samverkan är någonting bra eller inte, för det har jag också stött på, [...] att man har kontaktat någon myndighet eller instans där den personen jag har pratat med inte tycker det är någonting bra...”

Socialekreterare 1

En samverkan berättades bedrivas med migrationsverket mer omfattande i specifika ärenden såsom vid utbyte av information kring barnet eller vid praktiska moment såsom vid ansökan om främlingspass. Samverkan med migrationsverket, vid det flesta tillfällen, hade upplevts fungerande utifrån det behov som lett till att en samverkan bedrevs då det migrationsverket fanns tillgängliga. Boendena hade upplevt att behovet av en kontakt med migrationsverket

hade varit bland annat för att inhämta information rörande barnet, migrationsverkets arbetsuppgifter eller då barnen ansöker om främlingspass. Socialtjänst och migrationsverk, samverkade bland annat då socialtjänst tog del av utredning som migrationsverket upprättat då det funnits specifika behov för detta. Samverkan, med migrationsverket, upplevdes bedrivas då arbetet i mottagandet av ensamkommande barn då arbetsuppgifterna uppdelade på de olika verksamheterna, vilket utgår ifrån en samverkan. Det kunde urskiljas att socialsekreterare och migrationshandläggare kunde komma att vara i behov av en samverkan gällande informationsutbyte.

”... de finns de gånger där vi uppmärksammat att den här ungdomen antingen har ett kontaktnät på något ställe eller en farbror [...] Att vi då meddelar det till migrationsverket och då har man ju faktiskt tagit hänsyn till det vid en anvisning, att de fått komma till den kommunen.”

Socialsekreterare 5

Socialsekreterare och migrationsverk var även i behov av en samverkan i väntan på att barnet fått beviljat uppehållstillstånd eller avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd, för att socialsekreteraren hade behov av att veta vad som händer med barnets ärende för vidare planering kring barnets framtid som är utöver de elementära insatser som beviljas. Det gick att urskilja ett tydligt mönster i hur samverkan mellan socialtjänst och boende bedrivs, där det upplevdes fungera bra enligt de överenskommelser som enskilda socialsekreterare och boende upprättar. Samverkan mellan berörda parter, berättades, vara ostrukturerade, en öppen och spontan samverkan utifrån behovet. Samverkan mellan socialtjänst och placeringshemmet upplevdes ta sin form redan vid beslut om en placering av barn som tas av socialsekreterare, då socialsekreteraren och boendet gemensamt ska upprätta en vårdplanering för barnets insatser och behov. Socialsekreterarens ansvar är att skapa en nära och kontinuerlig kontakt med boendet där barnet är placerat, genom fortlöpande uppföljningar gällande barnets behov och insatser. Vårdplaneringen innefattar en planering för kommande uppföljningar, som vanligtvis ägde rum var sjätte vecka, men som kunde variera enligt vilken överenskommelse som utformats mellan socialsekreterare och boende. Uppföljningarna sker genom inbokade möten, där socialsekreterare åker till boendet och träffar både barnet och personalen, under dessa möten diskuteras hur insatsen fungerar och hur denne fortsättningsvis ska fortlöpa. Mellan dessa uppföljningar finns en regelbunden kontakt mellan boende och socialsekreterare, genom att det finns en tillgänglighet att ringa vid behov, eller genom

exempelvis en överenskommelse om att ringa dagligen.

”... ett ständigt arbete som pågår, det är inget man kan göra en gång och sedan släppa, utan man måste hela tiden värna om den, det samverkansarbetet”

Socialekreterare 2

6.3 Styrdokument/riktlinjer kring samverkan

Ett tydligt mönster var bristen eller avsaknaden på dokumenterade riktlinjer kring hur samverkan bör se ut och utformas. Det berättades att den dokumentation som finns tillgänglig, är dokumentation som handlar om ansvarsfördelningen mellan kommun, stat och landsting men att det helt saknas dokumentering om hur verksamheterna ska gå tillväga för en samverkan utanför sin egen verksamhet. Detta resulterar i att det inte finns någonting att förhålla sig till i samverkan med andra insatser och det går inte att avgöra om individen i fråga gör rätt eller om det är någonting som missas. Utan riktlinjer upplevdes att verksamheterna kunde hänvisa till gällande lagstiftning för verksamheterna i mottagandet av ensamkommande barn, såsom socialtjänstlagen, utlänningslagen, lagen om mottagande av asylsökande och sekretesslagen. Dessa lagar berättades kunna skapa förutsättningarna för en vägledning i en samverkan och kontakt mellan verksamheterna.

”Nej, jag har inte sett det. Det är ju det här med socialtjänstlagen som är gällande, att man ska ha regelbundna kontakter och uppföljningssamtal. Ja, det finns ju inskrivet överallt, det är ju någonting som gäller men jag kan inte säga om det finns i något dokument faktiskt...”

Föreståndare 1

6.4 Nackdelar/fördelar med en samverkan

Det gick att identifiera ett visst mönster, mer eller mindre, både vad som dessa erfarit för nackdelar och/eller fördelar med en samverkan. De fördelar jag kunde urskilja fokuserades på kunskap och information, uppdelning av ansvarsområden och att sätta barnet i främsta rummet. En fördel med att arbeta tillsammans med andra berörda verksamheter var att utgå ifrån att sätta barnet i främsta rummet vilket gör att verksamheterna gemensamt kan erbjuda barnet den hjälp denne är i behov av. För att uppnå detta, var det viktigt att de berörda verksamheterna, utöver telefonkontakt, träffas fysiskt för att tydliggöra för barnet att de berörda verksamheterna arbetar med olika uppgifter men att barnen ska se att verksamheterna arbetat gemensamt. En annan fördel är gällande ansvarsfördelningen, att en samverkan leder

till att verksamheterna delar upp ansvaret, vilket skapar en fördel för de berörda i mottagandet av ensamkommande barn. Detta underlättade arbetsuppgifterna, då det kunde undvika att två aktörer exempelvis sätter in samma insats för barnet, och på så sätt undviks dubbelt arbete. En samverkan med berörda verksamheter i mottagandet av ensamkommande barn, berättades, skapa förbättring av informationsutbytet, då information ansågs vara viktig för att verksamheterna på så sätt kan få en bredare bild kring barnet men också information angående verksamheternas arbetsuppgifter och arbetsvillkor. Ett fungerande informationsflöde mellan verksamheterna resulterade i att det blir lättare att uppmärksamma specifika behov hos barn tidigare då aktörerna kunde informera varandra för att tillgodose barnets behov.

”Alltså det är ju mycket som blir bättre, alltså det är ju främst kring barnet, att det blir rätt saker, att barnet får rätt hjälp. Att jag inte sitter och gör sådant som jag inte ska göra, utan att jag samarbetar med den som vet hur man ska göra det, till exempel skola eller migrationsverk.”

Föreståndare 2

De nackdelar som kunde urskiljas var svårare att skapa i form av mönster då erfarenheterna kring dessa var mer spridd. Både utifrån att det inte fanns några nackdelar, men också att de nackdelar, som berättades, inte heller fullständigt ansågs vara en nackdel med en samverkan mellan berörda verksamheter. Det berättades att det inte upplevdes finnas några fullständiga nackdelar med en samverkan, att det inte fanns någonting som kunde resultera negativt av att samverka i mottagandet av ensamkommande barn. Tiden ibland upplevdes som en nackdel, eller ett hinder, de gånger som en samverkan inte resulterade i någonting positivt, verksamheterna borde då backa. De nackdelar som kunde urskiljas var bland att det skapades hinder när en samverkan bedrivs och då det inte finns tillräckliga riktlinjer för samverkan och hur ansvarsfördelningen mellan verksamheterna bör utformas. Detta upplevdes kunna bidra till att andra verksamheter begär sådant som inte är möjligt att göra inom ramen för det ansvar i den roll som den yrkesverksamma besitter, vilket skapar problematik. Utifrån barnets bästa fanns en nackdel som upplevdes vara att samverkan involverar många individer vilket kan leda till att barnet hamnar i skymundan och att det är viktigt att beakta denna fråga vid en samverkan med såväl fysiska träffar som samverkan generellt.

6.5 Strukturella möjligheter/hinder

Gällande sådant i strukturen som möjliggör en samverkan mellan migrationsverket, socialtjänsten och placeringshemmen kunde inte urskiljas ett lika tydligt mönster, då det varierande från att inte ha erfårit några strukturella möjligheter i samverkan till att ha upplevt sådant som i strukturen möjliggör en samverkan. Där strukturellt möjliggörande tagits upp urskiljdes ett mönster som innebar att skyldigheter, tillgängligheten på kontakter och lösningar på begränsningarna inom ramen för de olika professionerna möjliggjorde en fungerande samverkan. Skyldigheterna gentemot verksamheter eller gentemot barnet, kunde förklaras som en strukturell möjlighet i samverkan med berörda verksamheter. Det kunde ses som en tillgång att socialsekreterare har skyldigheter gentemot barnet, då denne arbetar med familjehem som inte är villiga att samarbeta med socialtjänsten. Det upplevdes vara en strukturell möjlighet att kunna informera familjehemmet att det vore fel att göra annorlunda, att det finns dokumenterat att det måste finnas en kontinuerlig kontakt mellan socialtjänst och familjehem. Det fanns också skyldigheter som socialtjänsten har gentemot migrationsverket, som berättades, kunde ses som en tillgång i samverkan mellan verksamheterna. Socialtjänsten berättades ha skyldigheter att lämna över uppgifter gentemot migrationsverket vid specifika förfrågningar rörande barnet. Andra skyldigheter som, i strukturen, kunde upplevas möjliggöra en samverkan var skyldigheter som socialsekreterare har gentemot det boende där barnet är placerat. Det berättades att socialtjänsten är skyldig att göra en utredning och kontinuerliga uppföljningar kring barnet vilket skapar en kontakt mellan socialsekreterare och personal på boendet. Även boendets skyldigheter gentemot socialtjänsten kunde upplevas som en strukturell möjlighet för en fungerande samverkan, där boendets ansvar är att dokumentera kring barnet i form av journalanteckningar och kartläggningar för socialsekreteraren att ta del av.

Tillgängligheten på kontakter, var möjliggörande i strukturen, förutsättningarna att kontakta de berörda verksamheterna det finns behov av och att dessa är öppna för att besvara de frågor som det finns behov av. Samverkan mellan myndigheterna fungerade bra strukturellt, då ansvarsfördelningarna är tydligt indelad, men att det också bör finnas möjlighet att tänja på gränserna för att skapa en bättre förutsättning för barnen. LMA, har medfört att barn inte kan placeras på förläggningar för flyktingar vilket är en möjlighet för en samverkan, då barnen blir kommunplacerade på boende vilket leder till att det direkt finns en samverkan inom kommunen.

Sekretessen kunde upplevas som ett strukturellt hinder för en samverkan, men att det går att frångå sekretessen då det är godkänt av klienten, och god man vid behov, att prata med andra aktörer gällande den berörde individen eller grupp individer. Det skulle bli ha blivit ett tydligt hinder den dagen då en klient inte skulle ge sitt medgivande till att informera andra verksamheterna, då det finns behov att ha kontakt med andra berörda kring de ensamkommande barnen. Andra aspekter kring sekretessen var att denne kunde leda till att de yrkesverksamma blir mer försiktiga än de behöver i sitt arbete med andra verksamheter, på grund av osäkerhet. En annan problematik med medgivandet av att häva sekretessen ansågs vara problematiken kring huruvida individen förstår innebörden av det som denne ger sitt medgivande för, om barnet eller ungdomen förstår vidden av det. Ansvarsfördelningen var ett strukturellt hinder för en fungerande samverkan, då ansvarsfördelningen inom kommunen inte är specificerad. Det upplevdes också vara till en nackdel att migrationsverket har långa väntetider, vilket leder till att socialtjänsten får det svårt att göra långvariga planeringar.

”... när man kommer hit utan vårdnadshavare och har varit här i sju månader och har inte fått något besked ännu. Det är viktigt för den fortsatta planeringen ju, alltså man får ju tänka på de här barnen också så att man inte bygger upp någonting jättemycket, [...] sen får de inte uppehållstillstånd och så ska man liksom, så ska allting försvinna...”

Socialsekretare 3

6.6 Arbetskulturella möjligheter/hinder

Det upplevdes att verksamheterna utgår ifrån barnets bästa, vilket kan möjliggöra att en samverkan vid behov kommer till stånd. Synen på samverkan, var positiv och enhetlig hos de flesta aktörer som är berörda i mottagandet av ensamkommande barn. Det upplevdes också börja bli mer naturligt med en samverkan i det dagliga arbetet för verksamheter, att det blir mer utav en självklarhet att verksamheterna ska sträva efter ett gemensamt mål genom en samverkan. De fanns en tanke om att det är viktigt att verksamheter inte arbetar likadant, vilket skapar frihet för yrkesverksamma att agera från fall till fall. Men denna frihet berättades också kunna komma till att vara ett hinder för en samverkan, då det förklarades för barnet och andra myndigheter hur samverkan ska se ut, då de senare upptäcker visar sig vara helt annorlunda hos annan verksamhet eller kommun.

”... det är väl en möjlighet på det viset att man, man får lov att göra det som man själv känner från fall till fall [...] sen blir det ju konstigt, om man säger till barnet så här gör vi alltid, sedan märker de att någon annan gör på något annat sätt...”

Socialsekreterare 4

Ett arbetskulturellt hinder som kunde urskiljas var en påverkan utifrån vilken uppfattning individen har kring en samverkan. Berörda myndigheter kunde hindra en samverkan genom att dessa anser att det inte finns en nödvändighet för en samverkan. Myndigheterna upplevdes prioritera olika, där migrationsverket trycker på åldersbedömningar och utgår inte alltid ifrån barnets bästa medan socialsekreteraren utgår ifrån vad barnet säger och ifrågasätter inte barnets historia och berättelse. Det hade upplevts hinder som är koncentrerade kring att synen på samverkan är spridd hos olika aktörer i arbetet med ensamkommande barn. För socialsekreterare kunde hindret i kulturen innebära en svårighet att samverka med familjehem, då det kan finnas misstänksamhet kring varför socialtjänsten är intresserad av en samverkan och vad avsikterna med denna skulle vara. Det fanns också upplevelser, där synen på samverkan inte är densamma för berörda verksamheter, då migrationsverket exempelvis inte är lika delaktig i processen med dessa barn. De involverade i mottagandet av ensamkommande barn är från olika professioner, vilket kunde skapa ett arbetskulturellt hinder för en fungerande samverkan, då det kan resultera i att individerna, under ett möte eller kontakt, hör olika saker på grund av de olika roller de innehar.

6.7 Tankar kring framtida utveckling av samverkan

Det upplevdes av stor vikt av att utöka kunskapen kring andras arbetsuppgifter och arbetsvillkor, men även kunskap kring ensamkommande barn, deras bakgrunder, kulturer och erfarenheter. Detta ansågs vara nödvändigt för att kunna gå vidare i arbetet med ensamkommande barn och för att kunna tillförsäkra att verksamheterna gör det yttersta för att tillgodose barnets behov. Informationsflödet gällande barnet och professionerna önskades förstärkas genom att skapa en öppen kontakt vilket resulterar i att det blir lättare att ta del av varandras information. Det framfördes att det i framtiden är viktigt att alla verksamheter är nära varandra och villiga att arbeta med denna grupp individer, både innan och efter att barnet får uppehållstillstånd. Det är också önskvärt, för boende och socialtjänsten, att samverkan med migrationsverket utökas. Samverkan skulle inte formas som ett krav mellan verksamheter utan det upplevdes en vilja av att det i framtiden skulle bli mer spontant och

naturligt för de berörda verksamheterna att samverka utifrån barnets behov. Den fanns tankar kring framtiden hos de kommuner som inte tecknat avtal med migrationsverket, att detta skulle underlätta en samverkan, genom att veta hur många barn som kommer och då skapa de möjligheter som behövs för att erbjuda barnen lämpligt boende.

7 RESULTAT Malin Ohlsson

Nedan kommer resultatet att presenteras i sju kategorier utifrån de mönster jag sett i respondenternas utsagor, detta för att göra presentationen av intervjuerna mer överskådlig. Dessa kategorier är ”respondenternas syn på fenomenet samverkan”, ”behovet av en samverkan”, ”styrdokument, riktlinjer och ansvarsfördelning”, ”samverkan i praktiken”, ”strukturella möjligheter och hinder”, ”arbetskulturella möjligheter och hinder” samt ”framtiden”.

7.1 Respondenternas syn på fenomenet samverkan

Under denna kategori kommer jag att presentera vad respondenterna benämner som samverkan, vad en fungerande samverkan är och vad som krävs för att en samverkan ska fungera samt respondenternas syn på för- och nackdelar med samverkan.

De mönster jag har funnit är att samverkan benämndes som ett gemensamt mål det strävas mot, samverkan är ett samarbete kring frågor som rör flera parter för att det ska bli så bra som möjligt för individen och samverkan är även när verksamheterna arbetar tillsammans kring något eller någon. Samverkan benämndes som en nödvändighet för barnets bästa då det finns många aktörer som arbetar runt barnet, samverkan är att hjälpas åt och samverkan kan även vara att söka rätt på information och få svar på frågor om vad som gäller.

”För mig är det att samarbeta när man har kontakt, när man kan hjälpa varandra men samverkan är konkret arbete kring någon”

Föreståndare 1

Att en samverkan fungerar framfördes som viktig för att ge det ensamkommande barnet det bästa stödet och för att få ut mer av insatserna än vad som är möjligt att få ut i arbetet med en viss klient utan att samverka. För att en samverkan ska fungera framförde respondenterna att det krävs att det läggs tid på att samverka, att de yrkesverksamma har många kontakter och träffas upprepande gånger. Det är viktigt att de olika aktörerna runt ett ensamkommande barn arbetar åt samma håll och att den ena vet vad den andra gör. Det presenterades i intervjuerna att en fungerande samverkan kännetecknas av möjligheten att kunna nå de personer det behövs samtalas med, att få kontakt med dessa för att det ska bli en smidighet i informationsutbytet mellan de yrkesverksamma. Att förstå och ha kunskap om varandras verksamheter upplevdes som viktigt för att en samverkan ska fungera. Det är väldigt

individuellt om en samverkan fungerar eller inte, det beror på om de enskilda yrkesverksamma anser att det är viktigt att samverka eller inte.

De fördelar med samverkan som togs upp under intervjuerna är att få mer kunskap och information om ungdomens liv, hur det ser ut och vad som händer, samt vad ungdomen kan behöva för stöd. Det sågs som fördel att samverkan kan leda till att de yrkesverksamma kan finna individuella vägar för klienten, att klienten exempelvis slipper byta boende flera gånger, får bättre självkänsla och bättre förståelse av sin situation. Det presenterades att en stor fördel med samverkan är att barnet vet var det ska vända sig och att den yrkesverksammes arbete blir lättare då den yrkesverksamme gör det som den ska göra inom ramen för sitt arbete och resten kan överlämnas till någon som kan det bättre.

”Jag känner ju själv att jag gör ett bättre arbete i de ärenden där jag och andra lägger ner tid i samverkan”

Socialsekreterare 1

De mönster jag har funnit i utsagorna är att det inte finns några direkta nackdelar med att samverka, men det kan finnas hinder för samverkan så som att ansvarsområdena inte är tillräckligt definierade, sekretessen kan vara ett hinder men där fås oftast samtycke från god man, barnet eller särskilt förordnad vårdnadshavare. Att det tar tid att samverka ansågs inte vara en nackdel, men det framfördes att det är viktigt att samverka där det behöver samverkas.

7.2 Behovet av en samverkan

Under denna kategori presenteras respondenternas syn av behovet med att samverka och hur det gestaltas sig.

Omfattningen av hur stort ett behov av samverkan är skiljde i utsagorna, det mönster som kunnat urskiljas är att det upplevs som att det finns ett behov av att samverka. Det upplevdes finnas ett stort behov av samverkan mellan socialtjänsten och placeringshem och det är socialsekreterarens uppgift att ha en tät kontakt med placeringshemmen. I specifika ärenden upplevdes det finnas ett behov av en samverkan med migrationsverket, exempelvis i fall då socialsekreterarna vill ha kontakt med migrationsverket för att höra hur långt de har kommit i sin utredning i vissa ärenden för att socialtjänsten ska kunna planera sina egna insatser. Det finns behov av att samverka då en samverkan underlättar arbetet för respektive verksamhet.

Behovet av en samverkan gestaltar sig genom att verksamheterna är specialiserade på olika områden och att en samverkan är av vikt för att alla bitar ska finnas på plats. En samverkan behövs för att det ska finnas en möjlighet att ta kontakt med andra yrkesverksamma i de fall då de ser ett behov hos barnet som de behöver göra något åt. Ett behov av samverkan föreligger då barn ska placeras, för att finna ett boende som passar klientens individuella behov och att inte låta valet av placering för barnet styras av att det måste ske snabbt. Det upplevdes finnas ett större behov av samverkan om barnet exempelvis mår dåligt eller att det finns ett behov av att blanda in andra aktörer.

”... framförallt tänker jag att det är viktigt för barnet eller ungdomen att vi olika aktörer runtomkring honom eller henne jobbar åt samma håll, och att den ene vet va den andra gör.”

Socialsekreterare 1

7. 3 Styrdokument, riktlinjer och ansvarsfördelning

Under denna rubrik kommer det att redovisas vad respondenterna svarade gällande styrdokument och riktlinjer samt hur respondenterna förhåller sig till ansvarsfördelningen i arbetet med ensamkommande barn.

Det mönster som jag har kunnat urskilja utifrån utsagorna visar att det inte finns några riktlinjer för hur samverkan mellan verksamheterna, socialtjänst, migrationsverk och placeringshem ska se ut. Riktlinjer för samverkan mellan verksamheterna kan urskiljas i styrdokument som exempelvis lagtext, cirkulär från kommunförbund och migrationsverk, rekommendationer och allmänna råd, kontakt och avtal med externa aktörer och migrationsverk samt riktlinjer för omfattningen av uppföljning vid beviljad insats. Vid placering av barn upprättas en vårdplan och en genomförandeplan, i dessa planer skrivs även om hur uppföljningen ska gå tillväga och hur ofta uppföljning ska ske, dessa vårdplaner blir då styrande för hur uppföljning ska ske.

”... när det gäller en samverkan med andra aktörer utanför socialförvaltningen så är det ju mycket praxis [...] det finns ju en förväntan på att vi ska ha samarbete med olika aktörer runt barn eller ungdomarna, och så sen har vi ju samarbete med dem i den utsträckningen som vi anser att vi hinner och så mycket som vi tycker att det behövs...”

Socialsekreterare 1

Det upplevdes som svårt att veta hur arbetet ska delas upp. Särskilt i de fall då kommunerna inte har någon tidigare erfarenhet av att ta emot ensamkommande barn samt då socialtjänsten inte har något avtal angående mottagandet av ensamkommande barn har de samma ansvarförbindelse gällande de ensamkommande barnen som de har för samtliga barn som befinner sig i kommunen. Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att barn ska ha en trygg miljö.

Det talades även under intervjusituationen om vikten av det ansvar hemmet och socialtjänsten har i att hjälpa de ensamkommande barnen med efterforskning av familj och släktingar då det kan vara av vikt för barnets välmående att ha en kontakt med sina föräldrar. Migrationsverkets ansvar är att pröva asylansökan, att förmedla information gällande asylprocessen, att betala ut ekonomiskt bistånd samt att ansvara för återvändandet av de ensamkommande barn som har fått avslag på sin asylansökan. Vidare framfördes att det idag finns tydliga roller gällande ansvarsfördelningen. Ansvarsfördelningen upplevdes efter lagändringen 2006 ha lett till att det blir mycket bättre för barnen att socialtjänsten har gått in och tagit det ansvaret som blev socialtjänstens i samband med lagändringen.

7.4 Samverkan i praktiken

Under denna rubrik presenteras hur respondenterna upplever att samverkan gestaltar sig i dagsläget.

Samverkan med god man upplevdes som välfungerande då god man hör av sig när denne mottagit information rörande de ensamkommande barnen. Det är av relevans för arbetet att ha kontakt med god man då denne har mycket information. God man beskrevs även som en viktig del i samverkan då god man är en länk mellan alla de aktörer som är inblandade kring ett barn.

Samverkan mellan placeringshemmen och socialtjänstens går till så att socialtjänsten placerar barnet på boendet, i samband med placering av barnet upprättas en vårdplan i vilken det tas upp hur ofta kontakt ska ske. Samverkan mellan hem och socialtjänst sker enligt respondenterna genom täta kontakter och uppföljningar som i de flesta kommunernas fall sker var sjätte vecka, vid placering kommer socialtjänsten ofta ut till hemmet någon efter placeringen för att se hur barnet har det. När det gäller placeringar i släktinghem upplevdes det att den präglas av mindre kontakt, minst två gånger om året sker uppföljning en det finns

krav på tätare kontakt än så. Kontakten mellan socialtjänst och hemmen sker genom telefonsamtal, att socialtjänsten åker ut till hemmet, eller att hemmen, främst familjehemmen, kommer till socialförvaltningen. När det gäller släktinghemmen upplevdes det skifta mycket i deras vilja att ta kontakt med socialtjänsten, när de gäller de familjehem som är utredda i annat syfte än att motta ett specifikt barn är dessa lite mer öppna än släktinghemmen men det skiljer sig hur duktiga familjehemmen är i sitt uppdrag.

Det finns en upplevelse om att samverkan med migrationsverket är något trevande och behöver utökas. Samverkan med migrationsverket beskrevs trots detta som relativt fungerande men det skiljde sig i hur kommunerna upplevde sig hörda av migrationsverket.

”Lätt att få kontakt ska jag väl inte säga att det är, men har man ringt upp så har de ringt tillbaka, det har inte varit som det kan bli ibland att man ringer och ringer och aldrig får tag på någon. Jag tycker det har varit bra de gångerna som vi har behövt samverka med migrationsverket”

Föreståndare 2

7.5 Strukturella möjligheter och hinder

Under denna rubrik kommer jag att presentera respondenternas upplevelser kring strukturella möjligheter och hinder.

De strukturella fördelar som upplevdes var att det finns en del släktinghem som räknas som familjehem efter utredning och vilka inte är intresserade av en samverkan med socialtjänsten, i sådana fall finns det strukturella fördelar i praxis som säger att socialtjänsten ska ha en kontakt med dessa hem och att socialtjänsten skulle göra fel om de inte hade kontakt med dem. En strukturell fördel som framfördes är att de ensamkommande barnen enligt lag inte kan befinna sig på flyktinganläggningar utan de placeras ut i kommunerna, något som tvingar till en samverkan mellan kommun och migrationsverk. Att det finns frihet i arbetet med ensamkommande barn sades även det vara en strukturell möjlighet.

”Sen är det ju klart att där hindras vi av olika bestämmelser av bland annat sekretesslagen. [...] Men givetvis mycket av vår sekretess kan ju upphävas om bara barnet och god man ger sin tillåtelse”

Socialsekreterare 5

Sekretessen upplevs som ett stort strukturellt hinder men ändå något som kan kringgås genom att fråga god man och det ensamkommande barnet om godkännande för att ta kontakt med andra myndigheter, oftast fås det ett medgivande men sekretessen skulle kunna utgöra ett hinder i de fall det inte ges medgivande. Ett ytterligare strukturellt hinder som framfördes var att det inte finns några riktlinjer för hur samverkan med migrationsverket ska gå tillväga utan att det är något som de yrkesverksamma får utforma själv, det skulle underlätta om det fanns några riktlinjer att tillgå i fall då det föreligger en viss osäkerhet angående samverkan.

Däremot ansågs det vara en strukturell möjlighet att kunna utforma samverkan själv med stöd av övergripande riktlinjer. Bristen på tid upplevdes som ett strukturellt hinder, att både handläggare på socialtjänsten och migrationsverket har för många ärenden. Det försvårar samverkan, för att det inte hinns med och prioriterar det som måste göras.

7.6 Arbetskulturella möjligheter och hinder

Under denna kategori presenteras respondenternas upplevelser av hur arbetskulturen inom de olika verksamheterna möjliggör eller hindrar en samverkan.

När vi talade om arbetskultur upplevs det som viktigt att förstå varför verksamheterna arbetar på olika sätt, att förstå de olika rollerna och att ha förståelse för den arbetskultur som råder. Det talades även om att det är viktigt att vara ödmjuka gentemot varandra i samverkan mellan olika typer av verksamheter, just kring kultur och vad det är som styr verksamheten. De arbetsstrukturella möjligheter som presenterades var att det är en möjlighet för arbetet att ha olika kulturer då arbetet genom detta kan utformas så det passar bäst för individen, att den yrkesverksamme möter det ensamkommande barnet i just det sammanhang där barnet befinner sig. Verksamheternas kulturer i det att samtliga verksamheter ser till vad som är barnets bästa och har en strävan efter en positiv förbättring för barnen. En strukturell möjlighet som framfördes är att de flesta är positiva till samverkan och det finns en vilja att samverka, det finns en trygghet i att veta vem som gör vad. Det underlättar även att socialtjänst och hemmen har en liknande syn då de arbetar med samma typ av problematik.

”Jag tror också att det är viktigt, att man har en form av ödmjukhet inför varandra när man samverkar mellan olika typer av verksamheter, just kring kultur och vad det är som styr verksamheten...”

De arbetsstrukturella hinder som framfördes är att det inom en del instanser är väldigt knutet till individen, om den personen tycker att det är av vikt att samverka eller inte. Att de olika verksamheterna arbetar under olika lagar och föreskrifter upplevdes även detta som ett strukturellt hinder för samverkan, att det då är viktigt förhålla sig till varandra och bemöter varandra som människor. Ytterligare arbetsstrukturellt hinder som framfördes är att verksamheterna har vissa ramar, vilka kan tänjas lite på, men som trots detta begränsar verksamheterna och kan hindra samverkan. Det upplevdes finnas ett motstånd mot att arbeta med ensamkommande barn då det finns en oförmåga att sätta sig in i problematiken eller en oförståelse för barnens situation.

7.7 Framtiden

Under denna rubrik framställs hur respondenterna ser på den framtida utvecklingen av samverkan i arbetet med mottagande av ensamkommande barn.

Det mönster som gått att urskilja utifrån utsagorna är att samverkan är något bra, och det vore bra om det blev en självklarhet för fler instanser och myndigheter har en beredskap för att ha en samverkan. Det finns en positivt syn på att verksamheterna skriver avtal med migrationsverket om mottagande av ensamkommande barn, då samverkan genom detta kan komma att förbättras samt att socialtjänsten kan avsätta personal som arbetar enbart med de frågor som rör ensamkommande barn och samla kunskapen om arbetet med ensamkommande barn i en arbetsgrupp. Även då det gäller att skriva avtal skulle detta leda till att kommunen fick en bättre blick över hur många barn som kommer dit och har en möjlighet att anordna boende åt dessa barn. Det förelåg en vilja att socialsekreterarna skulle ha mer tid att etablera en kontakt med de ensamkommande barnen, då det skulle underlätta arbetet och möjligheten att få information från barnen. Det skulle finnas en fördel i att få mer säkerhet i hur ansvarsfördelningen ser ut, att de riktlinjer som gäller implementeras bättre i verksamheterna. Det framfördes vidare att utvecklingen av samverkan bör ske på en högre nivå, exempelvis att föranleda en samverkan mellan instanserna genom att chefer för respektive verksamhet träffas och samtalar om detta men även genom att bristen i informationsflödet förbättras och förtydligas på en högre nivå. Det är önskvärt om samverkan kring de ensamkommande barnen blir en mer naturlig del i arbetsprocessen, och att de enskilda yrkesverksamma engagerar sig och inte väntar på att andra ska ta initiativ till en samverkan. Det upplevdes som att samverkan och kunskapen om vad de olika aktörerna runt barnet gör bör utvecklas, att veta mer om varandras arbete är en del i detta som är viktig och kräver arbetas.

8. DISKUSSION OCH ANALYS

I diskussionen sammanförs våra separata resultat och kopplas till de teoretiska förhållningssätt vi har funnit passande för våra resultat, tidigare forskning, riktlinjer för arbetet med ensamkommande barn samt bakgrunden och historiken. Diskussionen kommer även att kopplas till vårt syfte med studien och våra frågeställningar utifrån syftet. Vårt syfte med studien har varit att genom att belysa de yrkesverksammas erfarenheter och upplevelser kring hur fenomenet samverkan bedrivs mellan verksamheterna, i mottagandet av ensamkommande barn, skapa kunskap för berörda tjänstemän vid ett eventuellt utvecklingsarbete av samverkan mellan socialtjänst, migrationsverk och placeringshem.

8.1 Begreppet samverkan

Under studiens gång har vi förhållit oss till vår utgångspunkt gällande begreppet samverkan, vilket vi definierar som att två eller fler verksamheter arbetar kring en fråga, problematik eller målgrupp i samma riktning för att uppnå gemensamma mål genom att ta tillvara på de gemensamma resurserna på bästa sätt via bland annat informations och erfarenhetsutbyte. Vi utgick ifrån att en samverkan var något positivt som skapar en helhetssyn runt det gemensamma ansvaret för mottagandet av ensamkommande barn. För att urskilja hur vår utgångspunkt i begreppet samverkan förhöll sig gentemot respondenternas, lät vi dem beskriva vad de la för innebörd i begreppet samverkan, vad som togs upp är att samverkan är ett gemensamt mål som verksamheterna strävar efter och som skapas i samspelet med andra verksamheter, att kunna arbeta tillsammans runt en specifik målgrupp och att delge varandra information.

Vi kunde urskilja ett mönster där en fungerande samverkan beskrevs som kunskap om det gemensamma målet, vilket är att erbjuda barnet det stöd och den hjälp de är i behov av, och hur verksamheterna ska gå tillväga för att uppnå målet. En viktig skildring var att en fungerande samverkan bör utgå ifrån barnets bästa genom att sätta barnet i främsta rummet. Organisationsteorin tar upp att mål innebär en vägledning och tolkning för verksamheternas syfte och det resultat som ska uppnås då målet beskriver en önskan om framtida ställning (Jacobsen; Torsvik, 2008). Om vi utgår ifrån organisationsteorin skulle detta innebära att verksamheterna i mottagandet av ensamkommande barn försöker skapa ett gemensamt mål för att kontrollera och tillförsäkra det gemensamma ansvaret för barnen.

Att ha barnets bästa i fokus är något som svenska myndigheter bör förhålla sig till då Sverige

1990 undertecknade barnkonventionen, och åtog sig att följa de artiklar som den innehåller (Regeringskansliet, 2010). Vi upplevde det som intressant att det under intervjusituationerna inte relaterades till barnkonventionen, som är en internationell riktlinje att förhålla sig till i arbetet med barn och unga. Barnets bästa upplevdes som något som genomsyrade hela arbetet i mottagandet av ensamkommande barn, men det var svårt att urskilja var denna utgångspunkt härstammade ifrån och hur de yrkesverksamma skulle gå tillväga för att förverkliga detta mål.

En viktig förutsättning för en fungerande samverkan berättades vara att verksamheterna utbyter information kring det ensamkommande barnet för att på så sätt skapa en helhetssyn. En strävan efter en helhetssyn går att relatera till Mosessons tanke om att en helhetssyn skapas då myndigheterna ser individen i sin sociala omgivning (Mosesson, 1991). Det som upplevdes känneteckna en fungerande samverkan kunde vara att de yrkesverksamma kontinuerligt träffades för att på så sätt skapa en förståelse gentemot varandra men även för att tillförsäkra att verksamheterna har samma utgångspunkt i samverkansarbetet. Denna utgångspunkt kan kopplas till tidigare kartläggningar kring samverkan, där en fungerande samverkan nås då berörda verksamheter har en samsyn gällande ansvarsfördelningen samt att verksamheterna har samma utgångspunkt gällande behovet av en samverkan (Murphy et. al, 2006, Integrationsverket, 2003).

8.2 Fördelar och nackdelar med samverkan

De fördelar som gick att urskilja utifrån de mönster vi fann i utsagorna, var bland annat att få mer kunskap och information kring det ensamkommande barnet för att verksamheterna ska få en bredare bild kring barnet och dess behov och gemensamt kunna få ut mer av insatserna. Tidigare forskning kring samverkan har enligt Löfström visat att verksamheter som samverkar i större utsträckning kan tillgodose det behov av stöd som kan återfinnas hos utsatta grupper (Löfström, 2001). En sådan utsatt grupp upplevs, genom respondenternas utsagor, vara de ensamkommande barnen, vilket leder till att behovet av en samverkan är omfattande. Organisationsteorin talar om att verksamheter i offentlig sektor är organiserade, med vilket det menas att dessa försöker genom en samverkan, med andra berörda aktörer, lösa uppgifter och problem (Flaa, 1998). Detta går att koppla till att det under intervjuerna belystes vara en fördel att ha en tydlig ansvarsfördelning mellan verksamheterna i mottagande av ensamkommande barn, då det ledde till en vetskap om vem som har vilket ansvar och att på så vis undvika dubbelt arbete. Respondenterna berättade att en fördel med samverkan kan vara att kvantiteten av aktörerna som är involverade i arbetet med ensamkommande barn leder till

att det blir lättare att uppmärksamma barnets specifika behov. I den tidigare forskning som studerats framförs att det finns en möjlighet i arbetet att kunna ta kontakt med andra myndigheter för att på så vis bättre kunna tillgodose klientens behov och tillförsäkra att individer inte hamnar mellan stolarna (Hjortsjö, 2005, Löfström, 2001).

De nackdelar, eller hinder, som framfördes var att det i samverkan kring arbetet med mottagande av ensamkommande barn finns många aktörer, något som kunde leda till att de yrkesverksamma talade om barnet istället för till barnet vid eventuella samverkansträffar där barnet var närvarande. Enligt tidigare kartläggning upplevdes detta som en problematik, att barnet inte involveras, redan innan lagändringen i LMA, 2006, trädde i kraft (Integrationsverket, 2003). Då det inte finns ett behov av samverkan upplevdes det som tidskrävande att samverka, det är av vikt att fokusera samverkan enbart på de områden där det finns ett behov.

8.3 Samverkan mellan Socialtjänst, Placeringshem och Migrationsverk

Det upplevdes finnas ett behov av samverkan mellan verksamheterna eftersom de arbetar med samma målgrupp. Tidigare forskning visar att offentliga myndigheter, som arbetar med barn, bör samordna sin verksamhet med andra aktörer eftersom skydd av barn är ett specifikt område (Ross et. al 2002). När det föreligger en risk för att ett barn far illa har socialtjänsten i ansvar att samverka med andra berörda myndigheter (SoL 5 kap 1a §). Behovet av en samverkan med migrationsverket karaktäriseras i att samverkan sker vid specifika ärenden, så som när socialtjänst eller placeringshem är i behov av information rörande barnets asylansökan för att kunna planera och utforma sina insatser. Socialtjänst och personal på boende kan även komma att vara i behov av en samverkan med migrationsverket gällande generell information om asylprocessen och migrationsverkets arbetsuppgifter, vilket ligger i migrationsverkets ansvar. Innan lagändringen samverkade kommuner med andra aktörer vid specifika tillfällen (Integrationsverket, 2003). Migrationsverket är en av de aktörer som det upplevs, av respondenterna, samverkas med då det finns behov, det föreligger ingen fortlöpande samverkan så som vi upplever förekommer mellan socialtjänst och placeringshem. Behovet av en samverkan och kontinuerlig kontakt mellan socialtjänst och placeringshem berättades vara en nödvändig del då socialtjänsten beviljar en insats som placeringshemmet ska verkställa. Kommunikationsteorin förklarar att för en fungerande samverkan ska föreligga krävs det att verksamheterna kommunicerar med varandra fortlöpande (Jacobsen; Torsvik, 2008).

Hur en samverkan mellan de berörda verksamheterna utformades, berättades påverkas av den individuella tjänstemannens syn på samverkan. Förklaringen till varför samverkan påverkas av de individuella tjänstemännens syn, kan förklaras utifrån Hjortsjö som visar på att, detta kan bero på skillnader inom verksamheternas ramar och att tjänstemännen trots att de deltar i samverkansprojekt endast utför det arbete som de har yrkeskompetens för (Hjortsjö, 2005). Vid de specifika ärenden då det har funnits ett behov av samverkan, så som vid bland annat informationsutbyte, med migrationsverket upplevdes det ha fungerat väl. Den form av fortlöpande samverkan med migrationsverket som råder är att arbetsuppgifterna är uppdelade, det är mer en tyst samverkan där de yrkesverksamma har samordnat arbetsuppgifterna utan att fysiskt vara i kontakt med varandra. Då verksamheterna, socialtjänst, placeringshem och migrationsverk, som verkar runt barnet har olika ansvarsområden skulle samverkan teoretiskt sätt kunna bedrivas utan att de individuella professionerna har kontakt med varandra. Emellertid skulle en samverkan som sker utan kontakt mellan de yrkesverksamma inte kunna uppmärksamma de behov som kan föreligga hos barnet som inte faller inom ramen för respektive verksamhets ansvarsområde.

I tidigare forskning talas det om olika nivåer en samverkan kan uppnå, enligt denne ligger samverkan mellan migrationsverket och övriga aktörer på den andra nivån, vilken innebär ett utbyte av information och hur resurstillgångarna ska nyttjas (Davén; Sundell, 1998). Denna samverkan skulle kunna förhållas till de nätverksmöten som förekommer bland verksamheter vid kriser som är avgörande för någons liv eller framtid (Forsberg; Wallmark, 2002). Vi kopplar denna form av samverkan med det som tas upp i nätverksteorin genom att samverkan mellan migrationsverket och övriga aktörer främst formas när det blir nödvändigt för det ensamkommande barnet och dess framtid. Samverkan mellan socialsekreterare och boende upplevdes vara en ostrukturerad kontakt, där kontakten sker vid behov genom bland annat telefonkontakter och kontinuerliga uppföljningsträffar. Detta kopplar vi till tidigare forskning och den tredje nivån av vad en samverkan i praktiken kan uppnå. Den tredje nivån av samverkan innebär att verksamheterna kartlägger problematiken, skapar enade definitioner och samordnar resurserna (Davén; Sundell, 1998).

8.4 Styrdokument och riktlinjer

Den slutsats vi kan dra utifrån de mönster vi har funnit är att det finns en brist på dokumenterade riktlinjer kring hur de berörda verksamheterna bör samverka. Det som

berättades kunna användas som riktlinjer, i mottagandet av ensamkommande barn, är bland annat lagstiftning, allmänna råd och andra rekommendationer som berör ansvarsfördelningen och ansvaret inom ramen för varje verksamhet. Tidigare kartläggningar kring samverkan i mottagandet av ensamkommande barn har visat att avsaknaden av riktlinjer och dokument, i samverkan kring och arbetet med mottagandet av ensamkommande barn, innan lagändringen i LMA, 2006, var en anledning till att utredningar av ärenden kring ensamkommande barn varierade bland kommunerna. De ansågs redan tidigare finnas ett stort behov av nationella riktlinjer (Integrationsverket, 2003). Detta saknas än idag.

8.5 Strukturella möjligheter och hinder

De strukturella möjligheter som urskiljts var de skyldigheter som verksamheterna har gentemot varandra och tillgängligheten på kontakter mellan verksamheter. Skyldigheterna berättades vara bland annat socialtjänstens ansvar att följa upp barnets insatser och att ha en kontinuerlig kontakt med de boende där barnen är placerade. En annan skyldighet, vilken möjliggör en samverkan, var de journalanteckningar och kartläggningar som boendet dokumenterat kring barnet, vilka socialsekreteraren ska ta del av för att kunna följa upp och kvalitetssäkra den beviljade insatsen. Detta går att koppla till socialstyrelsen riktlinjer där det står skrivet att hemmens ansvar är att föra journalanteckningar för samtliga individer som vårdas på HVB-hem, detta för att möjliggöra uppföljning och tillsyn (SOSFS 2003:20). Det berättades även finnas en strukturell möjlighet i lagen om mottagande av asylsökande där det är stadgat att barn inte längre får bo på flyktingförläggningar utan ska kommunplaceras, vilket leder till en samverkan mellan kommun och migrationsverk.

Strukturella hinder som berättats av respondenterna kunde vara sekretessen och otillräcklig ansvarsfördelningen inom kommun, mellan de verksamheter inom kommunen som arbetat med ensamkommande barn. Organisationsteorin menar att arbetsfördelningen och specialisering av arbetsuppgifter kan ge de anställda friheter (Jacobsen; Torsvik, 2008), detta skulle kunna vara förklaringen till att den otillräckliga ansvarsfördelningen upplevdes som ett strukturellt hinder. Denna brist upplevdes tillföra en osäkerhet bland professionella vilket kunde leda till en försiktighet i informationsflödet mellan verksamheterna. Tidigare forskning relaterar till att de strukturella omständigheterna påverkar ett givande informationsutbyte negativt, vilket leder till att verksamheterna kan ha svårt att lägga ner tid på kommunikation (Katz; Hetherington, 2006). Ett annat strukturellt hinder kunde även vara bristen på tid då de flesta handläggare på migrationsverk och socialtjänst har många ärenden och utredningar

vilket kan leda till att dessa ibland blir tvungna att prioritera det elementära.

Organisationsteorin innefattar olika hinder för en fungerande samverkan, där stressen i verksamheter sägs leda till att individernas inhämtande eller utelämnande av upplysningar blir det som uteblir (Flaa, 1998).

8.6 Arbetskulturella möjligheter och hinder

Det som kunde urskiljas utifrån mönster, var att de arbetskulturella möjligheterna upplevdes vara att verksamheterna utgick ifrån barnets bästa, vilket skapar en gemensam utgångspunkt för de professionella och möjliggör en mer naturligt, spontan och kontinuerlig samverkan. Tidigare forskning pekar på att orsaker som leder till en dålig samverkan mellan myndigheter kan vara sen överföring och missförstånd, vilket kan skada barnet istället för att göra nytta (Ross et al, 2002). Detta undviks, då verksamheterna berättade att de flesta verksamheterna utgår ifrån barnets bästa och sätter detta i främsta fokus genom vilket de försöker undvika oklarhet mellan verksamheterna. Det upplevdes vara mer utav en självklarhet att verksamheterna bör sträva efter ett gemensamt uppsatt mål för att nå en fungerande samverkan. Det flesta som respondenterna mött i sitt arbete hade en positiv syn och en vilja att samverka i mottagandet av ensamkommande barn, vilket är drivande i samverkansprocessen.

En problematik med professioner och kulturer inom verksamheter är att dessa kan bidra till att de yrkesverksamma enbart uppmärksammar den information som är relevant för arbetet och som passar in i det mönster som skapats. Detta kan bidra till ett hot eller begränsning i informationsutbytet med övriga verksamheter (Jacobsen; Torsvik, 2008). Detta kan kopplas till intervjuerna där det berättades att professionerna ibland kan komma att höra olika meningar i samtal, vilket kan skapa missförstånd och otydlighet i arbetet i mottagandet av ensamkommande barn. Detta är en problematik som i samverkan är vanlig, då organisationer och professioner utvecklar egna definitioner på begrepp som används i det dagliga arbetet, och att dessa definitioner ofta kan vara unika för varje organisation eller profession (Flaa, 1998). Ett annat arbetskulturellt hinder i samverkan, berättades vara att övriga verksamheter eller individer i verksamheterna stoppar en samverkan, då dessa personligen anser att det inte är nödvändigt eller utifrån egna föreställningar skapar en misstänksamhet om varför verksamheter egentligen är intresserade av att samverka och vilken avsikten med samverkan är. Denna misstänksamhet kan kopplas till den brist på kunskap kring de övriga verksamheternas arbetsuppgifter, vilket enligt Jacobsen och Torsvik leder till en dålig

kommunikation mellan verksamheterna (Jacobsen; Torsvik, 2008). Då kommunikationen är dålig, finns heller ingen öppenhet i att ta del av information eller att kontakta verksamheter vid behov, vilket skapar en ond cirkel för en samverkan mellan verksamheterna. Viljan att inte samverka med denna målgrupp, berättades kunna ha sin förklaring i att individer har svårt att sätta sin in i problematiken eller att det saknas förståelse för barnens situation, bakgrund eller kultur.

8.7 Framtiden

Det finns en positiv syn på framtida utveckling av samverkan, där det tas upp att det vore önskvärt att utöka kunskapen kring andras arbetsuppgifter och arbetsvillkor men även utöka kunskapen kring ensamkommande barn och deras bakgrunder, kulturer och erfarenheter. Tidigare forskning påpekar vikten av att de professionella som arbetar med barn vet hur deras yrkesroll ser ut i förhållande till andra professionella för att genomföra de uppgifter som ligger inom ramen för verksamhetens arbete (Murphy et al, 2006). Nätverksperspektivet sägs också ha sin utgångspunkt i att professionella bör ta hänsyn till klientens sociala omgivning, vilket förutsätter att man intresserar sig för den omgivning som utgör den sociala miljö vari problemet gestaltats (Forsberg; Wallmark, 2002). I arbetet med ensamkommande barn, innefattar detta den bakomliggande kultur, bakgrund och historier som barnet bär med sig från sitt hemland som de professionella dagligen arbetar med. Detta kan kopplas till tanken, om hur det i dagsläget ser ut gällande kvalitetssäkring och hur verksamheterna verkligen fungerar idag gällande utgångspunkten om barnets bästa, vilket tidigare nämnts som någonting som verksamheterna anser förhålla sig till.

Det berättades kunna åstadkomma en förbättring i informationsflödet om verksamheterna hade en mer specificerad ansvarsfördelning men också riktlinjer att förhålla sig till i samverkansprocessen med verksamheter utanför sin egen. Behovet av nationella samordningsorgan och riktlinjer kan kopplas till tidigare forskning, vilken menar att det är en nödvändighet att inneha sådana för att granska ramarna för samordning och för att granska de professionella, vilket leder till ett säkerställande av samverkan (Murphy et al, 2006). Trots detta berättades även under intervjuerna att det inte skulle finnas krav på en samverkan, utan att denne skulle bli mer spontant och naturlig mellan berörda verksamheter för det gemensamma ansvaret i mottagande av ensamkommande barn. Det upplevdes som en lättnad om kommunen skulle komma att skriva avtal med migrationsverket, vilket skulle resultera i att det skulle bli lättare att planera och organisera boende för de kommande barnen, genom

vetskapen om hur många som anvisas till kommunen. Det är migrationsverket, vilket tidigare nämnt i bakgrunden, som har ansvaret att teckna avtal med kommunerna avseende mottagande av ensamkommande barn, och på så sätt säkerställa att det finns befintliga platser som motsvarar det behov som föreligger eller kan komma att föreligga (Rapport, 2010). För att detta ska vara möjligt, finns det behov av att kommuner skriver avtal med migrationsverket, men också att alla berörda blir mer involverade och villiga att delta i mottagandet av ensamkommande barn. Tidigare forskning tar upp samverkan som ett komplext fenomen och att det inte är självklart vad vinsterna med en samverkan kan upplevas vara, men det finns ett krav på att aktörer är villiga att våga samverka för att kunna nå det mål och resultat som utformats enligt gemensamma överenskommelser mellan verksamheterna (Hjortsjö, 2005).

8.8 Sammanfattande slutsatser

Slutsatser vi kan dra är att myndigheter behöver mer erfarenhet om målgruppen, genom praktiskt arbete med ensamkommande barn, för att på så sätt minska den osäkerhet som finns hos de professionella. Lagändringen som trädde i kraft 2006, hade i syfte att specificera ansvarsfördelningen mellan migrationsverk och kommun, vilket upplevdes vara effekten. Däremot är det en problematik att inom kommunens ansvar är inte ansvarsförledningen lika självklar, bland annat gällande hur information ska spridas till berörda verksamheter. Riktlinjer för hur samverkan ska gå tillväga, saknas i mottagande av ensamkommande barn vilket gör att yrkesverksamma inte har någonting att förhålla sig till. En fördel med upprättandet av riktlinjer skulle även vara att det undviks att individer nekar involvering till samverkan med övriga verksamheter. För att förbättra mottagandet av ensamkommande barn och för att förbättra samverkan, bör fler kommuner skriva avtal med migrationsverket då detta skulle komma att underlätta för alla involverade parter. Kommunerna skulle vara medvetna om hur många barn som kommer och migrationsverket skulle på så sätt kunna kartlägga vart det finns möjliga boenden vid barnens ankomst, detta skulle påskynda anvisningen till den kommun i vilken barnet ska bosättas. De berörda verksamheterna är i behov av allmän information och kunskap, genom forskning och kartläggningar, kring barnens bakgrund och kultur för att på så vis bättre kunna möta barnen i den situation de befinner sig.

8.9 Metoddiskussion

Vår avgränsning som inneburit att vi sökt respondenter som arbetar med målgruppen ensamkommande barn och bedriver ett samverkansarbete med övriga verksamheter som

berörs i studien anser vi kan ha lett till att det varit svårt att finna tjänstemän som anser själv ha erfarenhet av samverkan kring målgruppen. Vårt syfte skulle kunna ha varit att undersöka erfarenheterna i samverkan med asylsökande generellt dock hade vi inte kunnat studera detta fenomen på liknande villkor. Vi berörde målgruppen ensamkommande barn vilket myndigheterna förhåller sig till, hade målgruppen varit asylsökande familjer hade myndigheterna inte haft ett lika omfattande ansvar. Migrationsverkets ansvar skulle inte vara lika omfattande som ansvaret för ensamkommande barn, då deras ansvar skulle ligga i att enbart pröva och besluta om asylansökan. Ansvaret i kommunen hade heller inte varit av liknande art då placeringshem inte skulle vara aktuellt i samma omfattning. Socialtjänstens ansvar gentemot gruppen ensamkommande barn är liknande med ansvaret gentemot gruppen asylsökande familjer, då socialtjänsten har i ansvar att utreda klienternas behov. Samtidigt har respondenterna upplevt ensamkommande barn som en mer utsatt grupp då barnen inte har någon att vända sig till än de olika yrkesverksamma som är involverade i mottagandet av ensamkommande barn.

Samtliga respondenter har varit kvinnor, då samtliga vi har fått kontakt med eller hänvisats till med erfarenheter i mottagandet av ensamkommande barn har varit kvinnor. Då gjorde vårt urval hade vi inte i utgångspunkt att nå enbart kvinnor men inte heller en strävan att försöka nå män, detta blev resultatet av de yrkesverksamma som valde att delta. Något som vi kan anse vara orsaken till detta utfall är att det sociala arbetet är ett kvinnodominerat yrke. Om resultatet av vårt urval skulle leda till att vi i vår studie hade haft en eller flera manliga respondenter kan vi inte se att resultatet av vår studie skulle påverkats då vårt syfte inte utgick ifrån ett genusperspektiv.

Genom vårt val att använda oss av en explorativ ansats har lärdomen varit att anpassa sig efter situation samt att hantera den mängd data som har samlats in i studiens syfte. Vi har genom meningskoncentrering utifrån vår explorativa ansats fått dra lärdom av att söka centrala meningar och mönster som är relevanta utifrån det syfte och frågeställningar som var studiens utgångspunkt. Av att genomföra en explorativ studie har vi utvecklats som blivande yrkesverksamma då vi har behövt försöka finna delar men även skapa helhet kring det som respondenten uttrycker, som exempelvis socialsekreterare ska försöka aktivt lyssna till sina klienters berättelser och utifrån dessa kunna få en helhetsbild av klientens livssituation och sammanfatta detta i dokumentationer. Den explorativa ansatsen har inneburit att vi har använt oss av semistrukturerade intervjufrågor för att besvara vårt syfte och våra frågeställningar, där

vi genom följdfrågor anpassat oss till de områden som ansågs relevanta samt där det ansågs finnas ett behov av en djupare kunskap för att kunna återspegla respondenternas erfarenheter. Då vi har använt oss av semistrukturerade intervjufrågor har det krävts att vi närmar respondenterna med en förförståelse. Vår förförståelse har inneburit att vi skapat en viss kunskap om verksamheternas ansvarsområde för att på så sätt kunna möta de yrkesverksamma utifrån det ansvar som de har i förhållande till deras yrkesroller. Svaren på det vi skickade ut i form av ett frågeformulär skiljde sig markant i fråga om öppenhet och komplexitet, då svaren blev kortare och mer formella. Vi hade önskat att vi hade kunnat ha en telefonintervju istället men då tillfälle gavs att skicka ytterligare följdfrågor så kände vi att vi fick tillräckligt material utifrån vårt syfte och våra frågeställningar.

Då vi i studien förklarar vårt tillvägagångssätt vid val av metod anser vi oss ha tänkt på de metoder som kunnat vara alternativen till att besvara vårt syfte. Då vi gick igenom de alternativa metoderna har det resulterat i att vi inte såg någon annan metod som lämplig att använda för att få fram de resultat som presenterats utifrån syftet. Det vi har reflekterat kring har varit huruvida vi skulle använda två olika bearbetningsmetoder inför presentationen av våra separata resultat men vi tog gemensamt beslutet att använda samma bearbetningsmetod vilken var meningskoncentrering. Då vi ville försöka återspegla en helhetsbild kring respondenternas erfarenheter i samverkansprocessen i mottagandet av ensamkommande barn fann vi det svårt att finna annan lämplig bearbetningsmetod. Då vårt syfte inte var att lyfta fram de enskilda respondenternas erfarenheter, utan skapa en helhetsbild i samverkansprocessen mellan verksamheterna, uteslöt vi bearbetningsmetoder som innebar att presentera de yrkesverksammans erfarenheter utifrån deras personliga erfarenheter och att utgå ifrån vem som säger vad genomgående. Ytterligare en orsak till att vi såg det lämpligt att använda samma bearbetningsmetod var att vi ville reflektera kring hur våra separata resultat skiljde sig oss emellan genom att bearbeta samma material med samma bearbetningsmetod. Skillnader och likheter blev genom detta arbetssätt mer tydliga att urskilja i våra separata resultat.

9. PERSONLIG DISKUSSION/REFLEKTION

I den personliga diskussionen diskuteras våra resultat, vad vi ser för anledningar till att vi fick detta resultat och varför våra personliga resultat skiljde sig åt. Vi kommer även reflektera kring vilket som var resursen med att vi genomförde studien tillsammans samt vad vi under studien kunde tillföra varandra.

Vår utgångspunkt under studien har varit att samverkan är något positivt och en nödvändighet i mottagandet av ensamkommande barn då dessa barn kommer utan vårdnadshavare. Vi hade en vetskap om att socialtjänsten enligt socialtjänstlagen ska samverka kring barn som riskerar att fara illa, för oss faller dessa barn inom denna kategori. Vi har även kunnat relatera tanken om utsatthet hos de ensamkommande barnen till vår egna bakomliggande historia då vi båda har annan kulturell bakgrund än svensk. När vi påbörjade vår studie förelåg det hos oss olika typer av teorier om samverkan som fenomen, exempelvis att det fanns en större enlighet mellan verksamheterna och att låg inom verksamhetens ansvar att samverka. Under studiens gång upptäckte vi att det var knutet till individens vilja och engagemang, då det inte fanns några riktlinjer om att en kontinuerlig samverkan ska bedrivas i mottagandet av ensamkommande barn.

Resultatet kan ha påverkats av att vi valde att genomföra våra intervjuer i både små och stora kommuner, men även att vi valde att genomföra intervjuerna i kommuner som både har och inte har avtal med migrationsverket. Det fanns en strävan hos oss att få så många kommuner med avtal som möjligt då vi hade en naiv teori om att de hade en mer omfattande samverkan med migrationsverket. Vi kunde inte, utifrån vårt resultat, urskilja att omfattningen av samverkan med migrationsverket var beroende på om det förelåg ett avtal eller ej, då avtalet i sig handlar mer om ett säkerställande av boendeplatser för de ensamkommande barnen. Vi var öppna för att få intervjupersoner som både ställer sig positiva och negativa till en samverkan, för att få en bredare bild av fenomenet. Utifrån vårt resultat kan vi se att samtliga av våra respondenter hade ett engagemang för att samverka i arbetet med mottagande av ensamkommande barn, däremot utgick vi inte från deras uppfattning om samverkan vid urvalet av respondenter. Under intervjusituationerna var vi explorativa genom att vi inte kunde utgå ifrån någon dokumentation kring hur en samverkan ska gestalta sig, vilket innebar att vi inte hade något att jämföra med eller förhålla oss till i frågan kring samverkan. Där vi kan se att vi har kunnat påverka resultatet är under intervjusituationerna och bearbetningen av insamlad data på så vis att vi har lyft frågor som i sammanhanget ansågs vara viktiga. Detta

genom att vi omedvetet under intervjun ställde följdfrågor kring det som fångade vårt intresse samt att vid bearbetning av insamlad data urskiljdes mönster som bekräftar eller motsäger personliga värderingar eller intresse.

Vi har reflekterat över våra separata resultat och hur det kommer sig att vi har lagt tyngdvikt vid olika meningar inom de mönster vi har urskiljt utifrån respondenternas utsagor. Detta kan ha påverkats av att vi genomförde våra intervjuer separat, på grund av tidseffektivitet, och därför innehar olika syn på utsagorna då den av oss som genomfört intervjun har bakomliggande intryck, så som respondentens kroppsspråk, som inte går att framföra i skrift. Denna förförståelse som fås och den närhet som fås till respondenten går inte helt bortse från när vid studerandet och bearbetningen av utsagan i text, vilket saknas hos den person som inte har varit närvarande vid intervjun. Det kan även bero på att vi har transkriberat intervjuerna separat, detta eftersom att vid transkriberingen fås intryck som vi på grund av tidsbrist valt att bortse från, såsom att respondenten skrattar, respondentens tonläge och pauser. Ytterligare en påverkan till varför vi har lyft olika meningar i våra resultat kan vara att vi under studiens gång har fått dela upp olika moment i presentationen av bakgrund och teoretiska förhållningssätt. Även om vi under studien gemensamt kan stå för hela studien, utöver de separata resultaten, har vi författat och studerat olika moment i studien vilket gör att den ena bär på en mer bakomliggande information kring ett visst område än den andra. Litteratursökning och litteraturgranskning formar vår förförståelse vilken genom detta arbetssätt kan skilja sig oss emellan.

Vi ansåg det vara en resurs att tillsammans genomföra studien, då hade möjlighet att i större utsträckning kunde åka till olika kommuner och kunde få en bredare bild av fenomenet genom att dela upp arbetsuppgifterna och sedan upplysa varandra om kärnan i information. Under studiens gång tvingades vi att ifrågasätta och förklara våra tankar och värderingar för varandra, något som ledde till att vi blev mer utförliga i presentationen av vår studie för att undvika missförstånd. Genom att ifrågasätta sina tankar och värderingar, kunde vi förhålla oss kritiskt till tankesätt, argument och värderingar. Något som kan skapa en problematik, genom att vara två, kan vara att det formas ett enhetligt tankesätt/mönster som leder till att information förkastas då det inte stämmer överens med den uppfattning som gemensamt bildats. Vi har försökt vara uppmärksamma i denna fråga, genom att gemensamt diskutera sådan information av omgivningen som kan komma att förändra vår mening i sammanhanget.

KÄLLFÖRTECKNING

- Alvesson, M; Sköldberg, A (1994). *Tolkning och reflektion, vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Studentlitteratur: Lund.
- Andersson, C (1994). *Organisationsteori*. Studentlitteratur: Lund
- Dahlberg, C; Forssell, A (2006). *BBIC i praktiken – att knäcka koden*. Studentlitteratur: Lund.
- Davén, E., Sundell, K. (1998). *Samverkan i riskzon*. Resursförvaltningen för skola och socialtjänst: Stockholm.
- Egidius, H. (1986). *Positivism – fenomenologi – hermeneutik – Konsekvenser för didaktik och vårdvetenskap*. Studentlitteratur. Lund.
- Flaa, P. (1998). *Introduktion till organisationsteori*. Studentlitteratur. Lund.
- Forsberg, G; Wallmark, J (2002) *Nätverksboken: om mötets möjligheter*. Liber: Stockholm.
- Hartman, J. (2004). *Vetenskapligt tänkande – Från kunskapsteori till metodteori*. Studentlitteratur: Lund.
- Gustafsson, L., Lindkvist A. (1990). *Våga lyssna – Att möta flyktingbarn*. Utbildningsradio AB. Helsingborg.
- Katz, I., Hetherington, R. (2006) . Co-Operating and Communicating: A European Perspective on Integrating Services for Children. *Wiley InterScience*. Vol. 15, ss. 652-659
- Kohli, R. (2006) The sounds of silence – Listening to what unaccompanied asylum-seeking children say and do not say. *British journal of social work*. S. 707-721.
- Hall (1999) (Integrating Services for Children and Families: the Way Forward? (Childrens & Society, School of human and Health studies) Vol. 13, ss. 216±222
- Halvorsen, K. (1992). *Samhällsvetenskaplig metod*. Studentlitteratur: Lund.
- Heilborn, C. (1995). *Sviker Sverige flyktingbarnen? Rädda barnen*. Växjö.
- Hjortsjö, M (2005). *Med samarbete i sikte*. Lunds universitet, Socialhögskolan: Lund.
- Hörnemalm, J (2008). ”*Samverkan är ett magiskt ord*”. Luleå tekniska universitet: Luleå.
- Integrationsverket (2003). *Ensamkommande barn – organisation och samverkan kring arbetet med introduktion*. Integrationsverkets rapportserie 2003:01. Integrationsverket. Norrköping.
- Jacobsen, D. I; Torsvik, J (2008). *Hur moderna organisationer fungerar*. Studentlitteratur: Lund.
- Klefbeck, J; Ogden, T (2003). *Barn och nätverk*. Liber: Stockholm.

- Kvale, S (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur: Lund.
- Lagnebro, L. (1994) *Finska krigsbarn*. Umeå universitet, Umeå.
- Larsson, S. (2005). *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Studentlitteratur; Lund.
- Lillesaar, W. (1987). *Flyktningbarn och deras familjer*, Statens invandrarverk: Malmö
- Lindgren, G, Sjöström, U. Redaktör Starrin, B. & Svensson, P-G (1994) *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Studentlitteratur. Lund.
- Lundahl, U, Skärvad, P-H, (1999), *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Studentlitteratur: Lund.
- Löfström, M (2001). Samverkan mellan offentliga organisationer – att konstruera gränser. *Kommunal ekonomi och politik*, volym 5, nr 2, sid 69 – 90.
- Merriam, S (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Studentlitteratur.
- Mitchell, F. (2003) The social services response to unaccompanied children in England, Social work research and development unit. *Social Work Research and Development Unit*. Vol. 8, ss. 179-189.
- Mosesson, M., (1998). *I okunnig välmening: ambitioner och förutsättningar för strukturellt socialt arbete*. Lunds unviversitet: Lund.
- Murphy, Shardlow, Davis, Race, Johnson, Long (2006) Standards - A New Baseline for Interagency Training and Education to Safeguard Children? *Wiliey InterScience*. Vol. 15, ss. 138-151
- Payne, M (2008). *Modern teoribildning i socialt arbete*. Natur & Kultur: Stockholm.
- Patel, R., Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder - Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur. Linköping.
- Patel, R., Tebelius, U. (1987). *Grundbok i forskningsmetodik: kvalitativt och kvantitativt*. Studentlitteratur: Lund.
- [Rapport 2010] Sveriges kommuner och landsting (SKL), Migrationsverket, Socialstyrelsen (2010). *Ett gemensamt ansvar för ensamkommande barn och ungdomar*. SKL, Migrationsverket, Socialstyrelsen
- Regeringskansliet (2004), *FN:s konvention om barnets rättigheter*. Socialdepartementet. Pdf-fil hämtas <http://www.sweden.gov.se/sb/d/1919/a/14658>. Besöktes senast den 30 maj 2010, senast uppdaterad 15 mars 2010
- Rimsten, E. (2006). *"Jag vill bli som Kofi" – Ensamkommande barn i Sverige utifrån ett rättighetsperspektiv*. Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar.

Ross, T., Conger, D., Armstrong, M. (2002) Bridging Child Welfare and Juvenile Justice: Preventing Unnecessary Detention of Foster Children. *New York State Office of Children and Family*. Vol. 81:3, ss. 471-494

Rådgivningsbyrån (2006). *Samverkan för stöd till ensamkommande barn*. Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar. Stockholm.

SKL (2009) (http://www.skl.se/web/Kommunernas_ansvar_1.aspx, besöktes senast den 27 april 2010, 10:31, senast uppdaterad 13 november 2009).

Socialstyrelsen (2003). *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) om hem för vård eller boende*.

Socialstyrelsen (2010)

<http://www.socialstyrelsen.se/barnochfamilj/barnsomfarilla/placeradebarn> Besöktes senast den 30 maj 2010.

Statens offentliga utredningar (1996). *Barnkonventionen och utlänningslagen* SOU 1996:115: Stockholm

Thomas, S., Nafees, B., Bhugra, D. (2004). 'I was running away from death' - The pre-flight experiences of unaccompanied asylum seeking children in the UK. *Child: Care, Health & Development*. Volume 30. S. 113-122. London, UK.

UN High Commissioner for Refugees ,UNHCR, (1994) *Refugee Children: Guidelines on Protection and Care*. Tillgänglig: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3470.html>
Besöktes senast den 1 juni 2010

UNICEF (2010) <http://www.unicef.se/opinion/unicefs-paverkansarbete/vara-barnrattsfragor-i-sverige/gor-barnkonventionen-till-lag> Besöktes senast den 19 maj 2010

Wigzell, K., Eriksson H. L. (2001) *Förbättringar i mottagandet av barn från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare (s.k. ensamkommande barn)*. Migrationsverket, Socialstyrelsen.

Wilkes, S. (1994). *Vi hann inte säga farväl*. Hjulet. (i samarbete med UNHCR och Svenska FN-förbundet).

Windahl, S, Palm, L (1989). *Kommunikation - Teori i praktiken*. Konsultförlaget: Uppsala.

Föräldrabalken (1949:381)

Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Regeringens proposition 2005/06:46

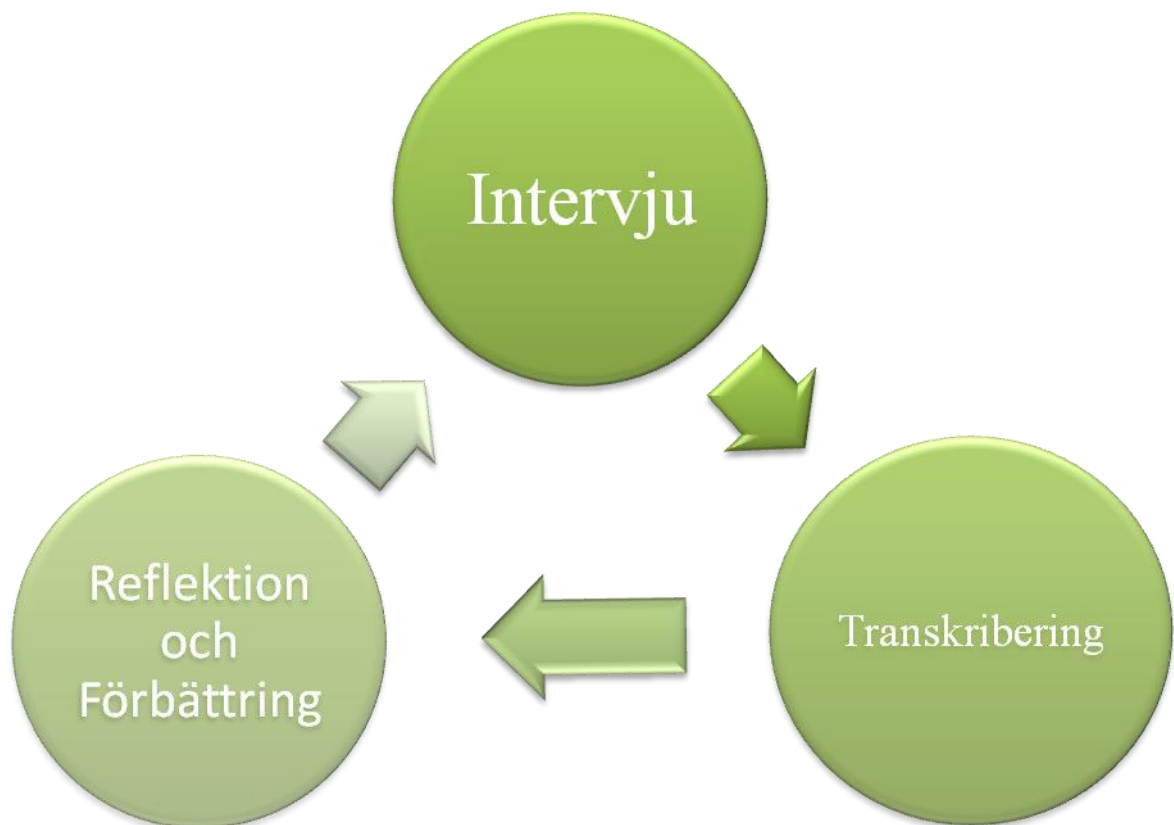
Socialtjänstlagen (2001:45)

Socialtjänstförordning (2001:937)

Lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn

Utlänningslagen (2005:716)

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Information om C-uppsats i form av intervjuundersökning gällande samverkan i arbetet med ensamkommande flyktingbarn.

Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.

Anledningen till att vi har tagit kontakt med dig, är att vi under vår sjätte termin kommer att ägna oss åt att skriva en C-uppsats. Syftet med studien är att skapa kunskap för berörda tjänstemän vid ett eventuellt utvecklingsarbete av samverkan mellan socialtjänst, migrationsverk och olika former av hem där de ensamkommande flyktingbarnen är placerade. Syftet är vidare att belysa erfarenheter och upplevelser kring hur fenomenet samverkan bedrivs mellan verksamheterna. Därför önskar vi göra intervjuer med dig som handläggare på socialförvaltning, handläggare på migrationsverk och/eller föreståndare på någon form av placeringshem i Skåne län som arbetar med ensamkommande flyktingbarn. På grund av att kunskapen kring samverkan mellan verksamheterna i arbetet med ensamkommande flyktingbarn är begränsad, anser vi att denna studie är av stor vikt vid framtida utvecklingsarbete.

Respondenterna väljs ut genom bekvämlighetsurval, samt snöbollsurval. Detta innebär att vi väljer de respondenter som är närmast tillhands, men även genom vidarekontakter. Du som respondent, som har fått denna information, har valts ut på grund av att du är aktiva inom arbetet med ensamkommande flyktingbarn.

Vi kommer att genomföra djupintervjuer med dig som respondent, för vilka vi önskar få disponera en till två timmar av din arbetstid. Under intervjun kommer de frågor som ställs att utgå ifrån dina upplevelser och erfarenheter som yrkesverksam i det sociala arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Efter bearbetning och analysering av intervjuerna kan du som respondent ges möjlighet till kommentarer och synpunkter om du önskar. Efter godkännande av studie kan du som respondent ta del av den färdiga studien.

Intervjuerna kommer att om möjligt spelas in på band och sedan föras över från ljud till skrift. Insamlad data kommer att behandlas konfidentiellt, då vi är de enda som kommer att ta del av materialet. Då materialet inte bearbetas kommer det att förvaras inlåst. All data kommer att avidentifieras och koda. Insamlad data kommer endast att användas i studiens syfte och efter godkänd studie kommer all skriftlig och bandad data att förstöras. Vi kommer att under arbetets gång förhålla oss till de fyra etiska grundkraven.

På grund av att de är så få tjänstemän som är yrkesverksamma inom fenomenet i arbetet med ensamkommande flyktingbarn och den begränsade kunskapen på området ser vi gärna att du som mottar denna information deltar. Vi ser gärna att du vidare sprider informationen till berörda tjänstemän som kan tänka sig att delta i studien, då ett ökat antal respondenter kan ge ett bredare material för kunskapsproduktion.

Undersökningen kommer att presenteras i form av en C-uppsats vid Högskolan Kristianstad, Socionomprogrammet. Ytterligare upplysningar lämnas av nedanstående ansvariga. Intervjuerna önskas pågå, om möjligt, under vecka 16 till vecka 19. Vi kommer ta kontakt med dig som fått denna information under vecka 16 enligt överrenskommelse.

Informerat samtycke

Du har tackat ja till att delta som respondent i vår C- uppsats, som förväntas färdig till juni 2010.

Vi som är författare till studien heter Malin Ohlsson och Shkurta Avdyli och läser vår sjätte termin på Socionomprogrammet vid Kristianstad Högskola.

Syftet med studien är att skapa kunskap för berörda tjänstemän vid ett eventuellt utvecklingsarbete av samverkan mellan migrationsverk, socialförvaltning och olika former av hem där de ensamkommande flyktingbarnen är placerade. Syftet är vidare att belysa erfarenheter och upplevelser kring hur fenomenet samverkan bedrivs mellan verksamheterna i Skåne län. På grund av att kunskapen kring samverkan mellan verksamheterna i arbetet med ensamkommande flyktingbarn är begränsad, har vi en förhoppning om att studien kan vara av vikt vid framtida utvecklingsarbete.

Med dig som respondent genomför vi en intervju, som kommer disponera cirka en till två timmar. Under intervjun kommer de frågor som ställs att utgå ifrån dina upplevelser och erfarenheter som yrkesverksam i det sociala arbetet med ensamkommande flyktingbarn. Efter bearbetning och analysering av intervjuerna kan du som respondent, inom en begränsad tidsperiod, ges möjlighet till kommentarer och synpunkter om du önskar. Efter godkännande av studie kan du som respondent ta del av den färdiga studien. Studien kommer även att publiceras på webbsidan Diva, <http://hkr.diva-portal.org>.

Intervjuerna kommer att om möjligt spelas in på band och sedan föras över från ljud till skrift. Insamlad data kommer att behandlas konfidentiellt i den mån möjligt, då vi är de enda som kommer att ta del av det obearbetade materialet. Då materialet inte bearbetas kommer det att förvaras inlåst. All data kommer att avidentifieras och kodas. Insamlad data kommer endast att användas i studiens syfte och efter godkänd studie kommer all skriftlig och bandad data att förstöras. Vi kommer att under arbetets gång förhålla oss till de fyra etiska grundkraven.

För ytterligare information och synpunkter kan kontakt tas med handledare för studien:
Ann-Margreth Olsson xxx-xxx xxxx

Tack för din medverkan!

Jag har tagit del av ovanstående information och samtycker till dess innehåll;

Underskrift

Datum/ort

Namnförtydligande

Intervjufrågor

Bilaga 4

Hur ser behovet av en samverkan ut mellan migrationsverk, socialtjänst och placeringshem?

Hur tänker du kring begreppet samverkan?

Vad tror du att en god samverkan kan kännetecknas av?

Vad ser du för fördelar med en samverkan mellan verksamheterna?

Har du mött några nackdelar med att samverka i arbetet med ensamkommande flyktingbarn?

Hur samverkar er verksamhet med de övriga verksamheterna i arbetet med ensamkommande flyktingbarn?

Hur ser ert ansvar ut inom ramen för er verksamhet i samverkansprocessen gentemot andra yrkesverksamma?

Vilka styrdokument/överrensommelser, anser du hjälper dig i samverkansprocessen i arbetet med ensamkommande flyktingbarn?

Finns det andra styrdokument/överrensommelser som du upplever inte används lika ofta?

Har du erfarit några strukturella möjligheter och/eller hinder för en fungerande samverkan?

Har du erfarit några arbetskulturella möjligheter och/eller hinder för en fungerande samverkan?

Hur ser du på framtida utveckling av samverkan med migrationsverk och hem där de ensamkommande flyktingbarnen är placerade?

(Ytterligare kommentarer/information som vi bör ta del av...)

Hur ser behovet av en samverkan ut mellan migrationsverk, socialtjänst och placeringshem?

Hur tänker du kring begreppet samverkan?

Vad tror du att en god samverkan kan kännetecknas av?

Vad ser du för fördelar med en samverkan mellan verksamheterna?

Vad kan en samverkan åstadkomma i mottagandet med ensamkommande barn? Vad skulle underlätta med en samverkan?

Har du mött några nackdelar med att samverka i arbetet med ensamkommande flyktingbarn?

Hur samverkar er verksamhet med de övriga verksamheterna i arbetet med ensamkommande flyktingbarn?

Hur ser ert ansvar ut inom ramen för er verksamhet i samverkansprocessen gentemot andra yrkesverksamma?

Vad finns det för centrala begrepp inom mottagandet av ensamkommande barn? Vad är återkommande och typiskt för denna målgrupp?

Vilka styrdokument/överenskommelser, anser du hjälper dig i samverkansprocessen i arbetet med ensamkommande flyktingbarn?

Finns det några vägledande modeller att arbeta utefter, i asylprocessen och samverkan, bortsett från enbart lagarna?

Har du erfarit några strukturella möjligheter och/eller hinder för en fungerande samverkan?

Finns några lagar eller riktlinjer som möjliggör eller hindrar samverkan mellan aktörerna migrationsverk, socialtjänst och placeringshem?

Finns det förutsättningar för att kontakta andra aktörer, är detta möjligt inom ramen för arbetet?

Har du erfarit några arbetskulturella möjligheter och/eller hinder för en fungerande samverkan?

Hur har du upplevt att synen på samverkan ut hos de olika aktörerna?

Finns det en samsyn om ansvarsfördelningen och mottagandet av ensamkommande barn?

Hur ser du på framtida utveckling av samverkan med migrationsverk och hem där de ensamkommande flyktingbarnen är placerade?